

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Æstiva - A Dominica SS. Trinitatis, ad Dominicam decimamquintam
post Pentecosten

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Dominica VIII. De prudenti Villico iniquitatis: Filii hujus sæculi
prudentiores, &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44226

Feb. 30.

In humilitate tua patientiam habe. Sic uni-
versim de omni virtute, aut de omni ad
virtutem in cessu ac præsidio: Patientia vobis ne-
cessaria est, ut voluntatem Dei facientes, repone-

ris promissionem. Hæc est conditio quâ promittit
Deus, quam qui non servat qui promissa petitis
injustè petit, nec meretur accipere, Vide in I-
pate, Dominica 2. post Epiphan.

DOMINICA OCTAVA.
POST PENTECOSTEN.
DE PRVDENTI VILlico
INIQUITATIS.

Filii huius sæculi prudentiores filiis lucis in generatione sua
sunt. Luc. 16.

VERITAS PRACTICA.

I PUNCTUM.

Indigni sunt sua luce, lucis filij, qui minus cla-
rè vident in suis, quàm filij huius sæculi.

RATIO esse posset quod illi sua luce sunt indig-
ni qui ea non utuntur.

Sed filij lucis, qui minus clarè vident minusque
prudentes sunt in rebus sua salute quàm filij
huius sæculi seu in negotiis; non utuntur sua
luce.

Ergo illa sunt indigni.

In 1. parte,
In Vigil.
Epiphan.

Quia tamen sæpe de hac lucis privatione di-
ctum est, & tota ratiocinatio satis per se patet,
sic videtur modò aptius per comparationem
prudentiæ filiorum lucis, cum prudentia filio-
rum huius sæculi declarari posse veritas.

Qui ad majus & præstantius aliquod opus vocan-
tur, majorique gratia præstant ad illud efficien-
dum quàm qui ad minus aliquod applicantur,
tunc manifestè apparent indigni & privandi
sua gratia, si minus suum illud opus præstant
quam alij suum.

Sed filij lucis ad majus & præstantius opus vocati
sunt quàm filij huius sæculi, majorique gratia &
prudentia præstant ad illud efficiendum quàm
illi ad suum.

Ergo si minus id præstant, si minus prudentes sint
in suo gerendo munere, quàm alij in suo, tunc
manifestè apparent indigni & privandi sua lu-
ce, sua gratia, suisque donis. Quod certe est di-
ligenter expendendum & cavendum.

OPPORTUNE occurrit hodiernum
Evangelium ad suggerendam mate-
riam de virtute prudentiæ quæ una
superest ex quatuor cardinalibus
consideranda, prout erat statutum superiori
Hebdomada. Proponitur autem parabola Villi-
ci, in quo quid possit ac valeat prudentia huius
sæculi aperte declaratur, ut inde magis exite-
mur ad id omne diligenter efficiendum quod
prudentia lucis sive spiritualis & divina dicitur
esse agendum pro Dei cultu propriaque salute:
aut certe si desimus, tanto magis appareat de-
fectus noster, tantòque magis arguendi & casti-
gandi sumus, quantò negotium illud salutis æ-
ternæ comparandæ majus est quovis negotio
sæculari, quantòque prudentia lucis major &
præstantior est ad æternum illud negotium con-
ficiendum quàm prudentia sæcularis ad sua di-
gerenda, Neque aliter Dominus laudat eum qui
ex mala fraude prudenter sibi providit quàm ut
sic nobis indicet se longè magis probaturum
qui sic in negotio animæ, spiritualique profectu
sapienter ac providè sibi prospexit, vel si forsan
in eo negligens fuerit, se in eum producturum
exempla eorum qui rebus in caducis & nihili,
tam strenui sunt & prudentes. Sic etiam ut ait
sanctus Augustinus de Iudice iniquitatis qui in-
terpellatur a vidua, Comparationem duxit ad Iu-
dicem Deum cui nulla ex parte Iudex iniquus con-
ferendus est.

l. 2. qua-
stionum
Evang. q.
34.

Ac primò quidem lecta & considerata tantif-
per narratione parabolica quæ refertur, expendi
posset quod sancti Patres pluribus docent nos
huc esse velut villicos Dei; *Nobis villici humili-*

Serm. 126.
de Villico.

tas & modestia assumenda est; inquit sanctus Joannes Chryostomus, nihil enim est nostrum, sed omnia Datoris Dei. Sic & sanctus Chrysologus, putandum nobis esse ait prorogationis temporaria ministerium suscepisse non invenisse; nec possidendi: cavendum ne ad patrem familias fama vera substantia nos precedat juxta illud Apostoli, quorumdam peccata manifesta sunt precedentia ad judicium, quosdam autem & subsequuntur.

Sic autem omnia naturæ & gratiæ dona accepimus, ut omnium sit planè reddenda ratio, respondendumque illi qui ab unoquoque id exigit; Redderationem villicationis tuæ. Audi & meditare serio, num illam paratam habeas? An saltem de ea paranda cogites? An tibi certò & citius quam putes motituro ac judicando prospicias? hoc verè est esse prudentem, sic sibi prospicere in futurum. Sed hoc est in quo etiam filij lucis deficiunt, hoc est in quo superantur à filiis hujus sæculi, qui in generatione sua, id est, in suis temporalibus negotiis magis prudentes sunt ut se suis difficultatibus expediant, componantque res suas securius. Hoc est denique unde illis gravissima hæc intentatur comminatio, quod indigni sint & privandi sua luce lucis filij qui minus clarè vident aut qui minus prudentes sunt suo in negotio spiritali quam filij hujus sæculi suis imperituris rebus.

Ratio quæ hic accuratius est evoluenda satis manifestè liquet, quoad primam præcipuè partem qua dicitur, quod, quando ex diversis qui ad diversa destinantur opera, quicumque ad nobilius applicantur, majorique valent arte, potentia, viribus & gratia ut illud plenè & cumulante efficiant, quam qui ad minus addicuntur, tum evidenter apparere quam sint indigoi & quam meritò privandi sint sua gratia si minus laudabiliter suum illud expleant opus quam alij suum. Sicut enim duo illa simul juncta, nempe objecta seu finis dignitas, & mediocum ad finem valor magnam habent vim ad excitandam & fovendam industriam, ita certè si qui his desint, non parum sibi desunt, nec parva sunt animadvertione plectendi, cum præcipuè illis alij opponuntur qui talibus destituti præsidii & motivis ad suum peragendum opus, non defuerunt tamen operi, nec quidquam ab eis est desideratum, cum ipsi multa potuissent desiderare quibus carebant adjumenta. *Inimici nostri sunt Iudices:* agebat quondam Moses, quasi diceret, cum inimici nostri non habeant propositum sibi finem pugnandi tam nobilem & excelsum quam

Deut. 32.

nos qui pro Deo nostro pugnamus: neq; illi tam potentes sint viribus quam nos adjuti à Deo nostro: & tamen nobis prævaleant, ardentiusque pugnent, aut tenacius adhæreant suis superstitionibus quam nos in vera religione, nonne nos judicabunt & condemnabunt?

Sic Christus Dominus de filiis Judæorum, *Luc. 11.* *Ipsi Iudices vestri erunt* Sic Apostolus luctatores & in stadio decertantes aut currentes proponit, qui ab omnibus se abstinent, ut corruptam coram accipiant, nos autem ut incorruptam accipiamus, Pro qua non ita nobis moleste laborandum est sicut illis; & pro qua majores nobis à Deo subministrantur vires, non tamen ita contendimus, non ita currimus & laboramus; certè hoc probrosum, hoc pudendum!

1. Cor. 9.

II. PUNCTUM.

SED filij lucis ad majus & præstantius opus vocati sunt quam filij hujus sæculi: majorique gratia & prudentia præstant ad illud efficiendum quam illi ad suum.

Et quidem de præstantia seu excellentia operis, nulla potest esse comparatio, nisi velis terram comparare cælo, tempus æternitati, & sæculares ærumnas æternæ beatitudini. Velle sine aliquam inter hæc movere contentionem dignitatis & excellentiæ? *Quam dabit homo commutationem pro anima sua:* Neque verò etiam dubitari potest quin prudentia filiorum lucis sit excellentior quam prudentia filiorum hujus sæculi; cum illa supernaturalis & infusa, solique filiis communicata, id est solis in gratia sanctificante constitutis; alia verò sit tantum naturalis quæ peccatoribus magis conveniat quam justis & sanctis; aut certè quæ sit indifferens, ut in alterutris reperitur.

Math. 16.

Sed quod quæri posset, hoc tantum est, utrum prudentia lucis sit potentior ex se gratia seu medium aptius ad id omne efficiendum, quod filiis lucis faciendum erit suo in negotio spiritali, quam sit prudentia hujus sæculi ad secularia pertractanda negotia? Atque hoc ipsum æquè certum & indubitatum est ac aliud: cum sit sola illa vera prudentia, verum scilicet lumen in intellectu quod repræsentet voluntati verum bonum consecrandum; alia vero prudentia non nisi apparenti verò & falso bono innitatur, unde proprie non est prudentia, sed astutia & calliditas, aut prudentia secundum carnem quæ mors est & stultitia apud Deum: *Nam prudentia carnis*

Rom. 8.

nis

Rom. 8. nis, inquit Apostolus, mors est, prudentia autem spiritus visa & pax; quoniam sapientia carnis inimica est Deo. Et sanctus Thomas. Prudentia, inquit, vera & perfecta est quæ ad bonum finem totius vitæ rectè consiliatur, iudicat & præcipit. Et hæc sola dicitur prudentia simpliciter quæ in peccatoribus esse non potest; ac propterea non dicitur simpliciter quod sint prudentes sed in generatione sunt. Hæc verbum sanctus Doctor, unde aperitè patet quod quantum vera & perfecta virtus est potentior ad agendum quam falsa aut imperfecta, tantò prudentia lucis, quæ sola est vera prudentia, ex se potentior est gratia quam alia carnalis & secularis.

Adde, quod cum illi supernaturali prudentiæ adjuncta sint semper quæ appellantur dona Spiritus sancti, a quæ illud imprimis quod dicitur Consilium, quo maxime dono prudentia mirum in modum adjuvatur & perficitur, ut ait idem sanctus Thomas, quis non videat quantis hæc cælestis prudentia partibus superet aliam ut potenter promoveat filios suos ad agendum? Nunquid Deo quidquam est difficile? NVNQUID Deo comparari potest homo, etiam cum perfecta fuerit scientia? QVANDO misit vos sine sacco & pera, & calceamentis, nunquid aliquid defuit vobis?

III. PUNCTUM

INDIGNI sunt igitur & privandi sua luce, lucu filij, qui cum vocati sint ad opus præstantissimum, habeantque convenientem operi perficiendo prudentiam cæteraque media proportionata: nec tamen illud opus suum ita perficiant sicut filij hujus sæculi, qui nec opus, nec sci-

entiam, nec mediata opportuna sunt nacti. Movebo candelabrum tuum de loco suo. OCCIDET sol in meridie & tenebrescere faciam terram in die luminis. Nimis aperitè deficiunt illi lucis filij. Nimis aperitè peccant in hoc suo defectu. Et quidem tripliciter, primò quod non responderint illi gratiæ quam ita potentem habebant ad agendum. Secundò quod se excusent quasi non possint melius: quæ est injuria valde probrosa gratiæ. Tertio denique quod blasphemare faciant quodammodo inimicos Dei cum videlicet potentiores in generatione sua seu in suis quibusque peragendis videant sæculares quàm religiosos, carnales quàm spirituales, impios & scelestos quàm qui putantur pii & devoti. Nonne hoc injuriosum cælo, & blasphemum, quod longè magis Mundus colatur à mandanis, quàm Christus à christianis? Propterea adhuc iudicio contendam vobiscum, ait Dominus, & cum filio vestro disceptabo. Transite ad insulas Cethim, & videte: & in Cedar mittite & considerate vehementer: & videte si factum est hujusmodi, si mutavit Gens Deos suos: & certè ipsi non sunt Dij: populus verò meus mutavit gloriam suam in idola.

Huc aptè referas historiam Nonni Episcopi qui cum Antiochiæ vidisset Pelagiam superbo indutam cultu, continere lachrymas non potuit, & inquirentibus causam, hæc inquit iudex mea, hæc accusatio & condemnatio mea negligentia, ut qui minus Deo serviam quam illa mundo. Va mihi peccatori. Sic identidem ingemiscebat ad Deum, illa sibi promissi placere hominibus & sic: & ego tibi promissi placere, & mansissus sum, propter pigritiam meam. Nunquid tu idem possis gemere?

Alia Veritas contra Prudentes sæculi.

Filij hujus sæculi quò prudentiores in generatione sua sunt, eò sibi majorem ingenerant imprudentiam.

RATIO EST, Quia quò illi prudentiores in generatione sua sunt, eo sunt magis addicti & affixi suis negotiis secularibus, tantòque minus vacant sua salutis.

Sed quantò illi minus vacant sua salutis, tantò sibi majorem ingenerant imprudentiam.

Ergo & quò illi prudentiores in generatione sua sunt, tantò magis imprudentes, juxta illud Mosis dictum: Gens absque consilio est & sine prudentia. Utinam saperent & intelligerent, ac novissima providerent.

Haynesius Pars tertius

I. PUNCTUM

PRIMA propositio duas habet partes, & utraque est evidens: idcirco enim dicuntur filij hujus sæculi quasi tales sint rerum secularium amatores sicut filij suorum parentum: aut sicut filij toti sunt paratum, totique pendent ab eorum nutu & potestate, ita illi à negotiis secularibus. Quod vel ex eo confirmatur quod dicuntur etiam prudentes in generatione sua, id est, præ cæteris ita intel-

Apoc. 2.
Amos. 8.

1er. 2.

Anno Christi
circitor
410.

telligentes, & in his omnibus quæ spectant hoc sæculum ita periti quasi qui diutius huic studio applicarint & in eo multum profecerint, seu quasi qui suis in rebus domesticis vel augendis vel conservandis valde sagaces, fortunatique sint & beati ab omnibus prædicentur. Quorum filij sicut novella plantationes in juventute sua. Filia eorum composita, circumornata ut similitudo templi: promptuarium eorum plenum, evulsantia ex hoc in illud: oves eorum factæ ovis, abundantes in gregebus suis, boves eorum crasse. Non est ruina maceria, neque transitus, neque clamor in plateis eorum. Beatum dixerunt populum cui hæc sunt. Ita Psalterium Regius. Ita & Job egregie: Sublevati sunt confortatique divitijs. Semen eorum permanet coram eis: propinquorum turba & nepotum in conspectu eorum. Domus eorum securæ sunt & pacata. Et non est virga Dei super illos. Et plura ibi habet, unde & concludit pro altera propositionis parte: Qui dixerunt Deo, recede a nobis, & scientiam viarum tuarum nolumus. Quid est omnipotens ut serviamus ei? Et quid nobis prodest si oraverimus illum? Sic enim patet quam parum vacent saluti qui tam multum vacant sæculo; Quod & Christus Dominus aperte dixit: Non potestis Deo servire & mammonæ. Hi sunt qui verbum audiunt, & arumna faculi, & deceptio divitiarum, & circa reliqua contrivisentia introeuntes suffocant verbum, & sine fructu efficiunt.

Cave tamen putes id tantum esse intelligendum de his, qui abundant opibus aut qui sunt proveciores in sæculo; nam & qui illis invident qui illos æmulantur, qui radicem denique malorum omnium concupiscentiam consectantes, Volunt divites fieri, sicut ait Apostolus, inciduntque in tentationem & in laqueum diaboli & desideria multa inutilia & noxia qua mergunt homines in interitum & perditionem: Hi sunt etiam filij huius sæculi, hi sunt vel prudentes in generatione sua vel illius prudentiæ studiosi quam in aliis demerantur & concupiscunt. Hi sunt qui terrena sapiunt, qui solliciti sunt quæ sunt in mudi & diviti sunt: qui suis denique implicati negotiis non possunt venire, ad cœnam magnam, aut ad nuptias ad quas invitantur, Rogo te, inquit unumquisque illorum, habe me extusurum. Ita multum curant sua, ut se negligant; ita de temporalibus cogitant, ut æternis considerandis nihil super sit animi; ita præsentibus toti adherent, ut futurorum cogitatio non eos moveat. Oculi eorum, oculi stultorum in finibus terra.

Ps. 143.

Job. 21.

Matth. 6.

Matth. 4.

1. Tim. 6.

1. Cor. 7.

Matth. 22.

Luc. 14.

Prov. 17.

HÆC est secunda propositio, merè stulti sunt, verè imprudentes sunt, & eò sibi majorem ingenerant imprudentiam, quò minus saluti suæ vacant. Nam si prudentiæ est, suis vacare negotiis, nonne quò negotia majoris sunt momenti, prudentiæ ipsius est majorem in his curam adhibere? Quod si è contra minora præferantur majoribus, atque ita præferantur, ut præ cura minorum, quæ sunt majora & præcipua prius negligantur, nonne tantò erit imprudentiæ quanto fuisse prudentiæ res aliter suas administrare? Sic aptè Sapiens; Sapiencia callidi est intelligere viam suam: & imprudentia stultorum errans. Id est, sicut in hoc vel maxime agnoscitur sapientia viri sensati & bene rerum intelligentis, si noverit quomodo suis in rebus sit sibi cautè incidendum, quam cuique debeat vel præferre vel postponere, quantumque pluris uni aut alteri negotio sit dandum curæ: ita ex oppositio manifestatur imprudentia malè consultorum hominum qui nihil horum spectant, errantque in limine dum aberrant ab hoc faciendò negotiorum delectu.

Prov. 14.

Jam verò quantis partibus & circumstantiis negotium salutis nostræ superet omne aliud, imò simul omnia vitæ præsentis negotia, si forte nescis; inquire quæ sint partes & circumstantiæ quibus unum negotium præ alio verè dici possit majorem esse momenti: neque longè abiecis, ut quod quæres, invenias; nam in evangelico Negotiatore seu Villico, ita simul omnes illæ partes repræsentantur, ut propterea videatur nobis propositus in quo eas liceat intueri & omnem rei gravissimæ circumstantes casus.

Primum quod spectatur est rei qualitas, quando res scilicet de qua agitur, ex se est gravis & momentosa, quando de omnibus vel de magna bonorum parte, quando de honore, de familia vel de vita ipsa forte ageretur, tum certè res esset ponderis & momenti. Magnitudo periculi summo timore hominem afficit, ajebat Romanus Orator, quod uno iudicio de firmitate omnibus decernit. Sic nosset Villicus suo in negotio videbat agi de sua fama, de suis bonis omnibus, de sua libertate, nam erat a ffamatus quasi bona dissipasset. Quid hoc audio de te?

Ac. pro Quintia.

Secundum est, rei difficultas. Quid faciam, Ait Villicus in jus vocatus: quando scilicet difficile est se purgare à crimine, quando res obje-

ta.

Et ita patet, ut non possit dissimulari, non possit regi, quando precipue quod

Tertium est valde consideratum in quovis negotio, quando inquam pars adversa potens est opibus, & autoritate, nec non ardenti commota zelo ad rem promovendam. Sic dicitur, *Homo dives esse qui erat Villicus Dominus*, & pars eius adversa cui se longè novit imparè, & cum quo minime possit contendere.

Quartum verò quod maxime curam a cuit & sollicitudinem, est incertitudo eventus, suspensio quædam animi dubitantis quid sit futurum, & quò se verat, atque in illo dubio æstuantis & sese torquentis, *Fodere non valeo, mænare e-rubefco*.

Sed quintum rei caput sollicitudinem magis auget, quando ita incertus est animus de eventu, ut nisi obviam eatur juri dicendo, vel aliis contra se oppositis testimoniis, actum de se esse videat, jamque patenti præjudicia, jam pene sententiam contra se latam audit, vix ulla evadendi spes allucet, conclamata est causa. *Quia Dominus meus auferet à me Villicationem*.

Sextum ac denique septimum quod accedens ad alia, rem supra modum facit anxiam & formidandam, Personarum est quam vocant negotij, & brevitas temporis quo se ipsa persona debet sustinere vel imparata, vel impotens & omni destituta præsidio. *Reddo rationem Villicationis tuæ*. Jam-jam, actutum, sine mora, *Iam enim non poteris Villicare*.

Quamobrem cum tot tantisque premeretur angustiis miser iste Villicus, merito angebatur, merito secum quærebat, *Quid faciam*. Nam hoc erat verè neget um grave & ponderosum. Hæc pæfecto erant veræ circumstantiæ quæ gravitatem negotij si quod est tale in sæculo, demonstrabāt.

VERUM, qualecunque hoc fuerit opus aut quale unquam esse possit in hac vita, nullum unquam est in quo hæc septem enumeratæ partes & circumstantiæ, tam longè lateque pateant quam in nostræ salutis negotio. Revolve singulas & confer singillatim quid in unaquaque simile vel dissimile proferatur.

Prima erat, rei qualitas. Quæ porro est in nostro salutis negotio? Quæ de re agitur? Nempe de Cœli vel Inferni æternitate. Expende si potes, quale hoc sit, vel in Cœlo beatum esse, vel in Inferno damnatum ad omnem æternitatem! Neque aliud disjunctum ab alio ita consideres, quasi de uno tantum ageretur, nam duo hæc simul sic concurrunt, ut si cœlo excidas, non tantum priveris summo illo bono; sed in

sumtum cadas malum: atque in hoc etiam subeundo malo ne prætermittas cogitare, quod potissima mali pars sit, excidisse illi tummo bono, suâ culpâ sua malitia, *In malignitate nostra consumpti sumus*. Estne verò par aliquid in sæculo quod huic æternitati bonorum vel malorum possit confecti? *Transferunt illa omnia tanquam umbra*. Vide & lege arcentius caput illud quintum Sapientiæ, in quo gemunt damnati præteritæ levitatem vitæ.

Secunda conditio seu circumstantia quæ est rei difficultas sic expendi debet, ut nemo quidem sine gratia salvus esse possit, possit autem cum gratia cuius etiam subsidio multum de difficultate rerum agendarum diminuat; at nihilominus negotium hoc quod vocamus salutis tale est, ut depravata hominis, considerata natura, perpensisque obstaculis quæ undequaque occurrunt, dici verè possit opus tam difficile, ut ipse Dominus cui nihil esse mirum poterat, admittetur tamen quàm sit difficile, quamque arduum, vel unum divitem esse salvum; additque *facilius posse camelum intrare per foramen acus quàm divitem in regnum cœlorum*; Neque cum solummodo intelligit divitem qui abundet divitiis, sed qui in his confidat, qui his nimis adhæreat, vel acquirendis vel conservandis plus nimio vacet, sive abundant sive deficiat, totum ex affectu pendet qui nisi temperet; ut, perdit tam verè animam quam verum est quod jam audivimus ex Apostolo, *Qui volunt divites fieri, & cætera quæ supra commemorata sunt*. At nonne hoc difficile sic temperare animum ab hoc inordinato affectu?

Adde difficultates à carne & à mundo de quibus infra loquimur. Oportet enim *in carne non secundum carnem ambulare*. Oportet in mundo *non secundum mundum esse*. Oportet pro humilitatis custodia sæpe cœlari quæ sunt speciosa & magnifica, & tamen oportet ita omnia exercere & talenta ut si uni desis, forte audias, *serve male & piger, ligatis manibus ac pedibus mitte eum in tenebras exteriores*. Oportet, *inimicos diligere*, Oportet, *odisse patrem & matrem & quocunque saluti oppositos*. Oportet *erucere sibi oculum, abscindere manum, & pedem amputare*, quo sensu præcipiuntur in Evangelio. Oportet *Infantem esse*, tametsi proventus ætate sis. Oportet ita debitoribus remittere sua debita sicut tibi à Deo vis remitti. Oportet semper militare, semper *sibi vim facere*; Nunquam in Scriptura reperies Cœlum memoratum quin simul

1b. 11.
1b. 7.
1b. 12.

1. Cor. 9.
2. Tim. 4.

Apos. 7.

Pf. 34.

Job 42.

1ac. 5.

Sap. 14.

Matth. 10.

u. Reg. 2.

adjunctum invenias verbum quod significet difficultatem & poenam subeundam. Regnum est, sed vim patitur, & violenti rapiunt illud. Dominus est, sed cujus angusta porta. Coena est magna, regales sunt nuptiae: sed omnia sunt deservenda ut eo accedas, & habenda vestis nuptialis. Id est, vitae puritas ne inde ejiciaris. Bravium est, sed curvandum in stadio & illud apprehendendum. Corona est justitiae, sed bonum certamen certantibus reposita. Sic omnes, omnes omnino Sancti vixi sunt in caelo suas habere palmas quas retulerunt de pugna & de victoria, nam non est satis pugnare, oportet vincere, & postquam multoties viceris, si vel semel victus es, sufficit ad interitum sempiternum.

Denique representa tibi hominem in declivi & lubrico existentem loco, valde infirmum, & externa vi quadam velut praecipitem actum in perniciem & ruinam. Quid eo statu periculosius? Quid tali vitae genere difficilius? At nonne hic est pene universus hominum status? Nonne in mundo unusquisque versatur velut in lubrico? Nonne in carne velut in infirmitate positus, vixituro gradum movet? Nonne a Dae-mone in ruinam & perniciem singulis pene momentis agitatur? Nonne idcirco dictum est, *via illorum tenebrae & lubricum & Angelus Domini persequens eos?*

Atque hinc quod erat tertium de parte adversa & opposita liquet quam sit multiplex, quam potens, & quam sollicita in nostram perditionem. Quid enim potentius Dae-mone, quid audacius, quid obstinatius cum nihil timeat, non ciretetur, non fatigetur, non quiescat, non sit denique super terram potestas qua comparetur ei, qui factus est ut nullum timeat? Quid carne fragilior? Quid sensibili appetitu & humana concupiscentia validior ad nos rapiendos quocumque trahunt, cum & Scriptura universim affirmet, *unumquodque tentari a sua concupiscentia?* Quantis vero quamque diversis objectis in peccatum alliciamur, ex ipsa mundi universalitate patet, ubi quotquot sunt creaturae, velut in odium facta sunt, & in tentationem animo vel hominum, & in insidiam pedibus insipientium?

Quid quod inimici hominis sunt domestici ejus sunt affines & cognati, sunt parentes in filios, & filii in parentes, aut quia se nimis diligunt aut se ita oderunt ut affectui potius in quamcunque se vertant partem magis indulgeant quam divinis praecipis aut consiliis. *Magis honorasti filios tuos quam me.* Quin & ipse Christus, ipse Judex noster, ipse est adversarius, ipse tam nobis opposi-

tus quam & nos ipsi resistimus & ejus Evangelio contradicimus, de quo expressè dicitur, *Esio consentiens adversario tuo cum es in via cu-*

Quod ad quartum spectat de incertitudine, quanam potest esse major quam quae ex ipsa fide provenit qua tenemur credere quod scriptum est, *Nescit homo utrum amore an odio dignus sit, sed omnia in futurum servantur incerta?* Quod si non est desperandum, nec certè est praesumendum, cum tam multa sint quae timorem nobis ineutiant quam quae spem faciunt.

Sunt autem illa quae dicuntur praesudicia & quae quinto considerantur loco ad dignoscendam negotii gravitatem; nam cum sint anticipata quaedam judicia & velut quaedam sententiae Judicis, latae in simili causa, profecto qui haec attendit perspexerit aut praesumat necesse est aut valde timeat. Primum enim vox Christi est, *Paucos esse qui salventur.* Deinde illos esse solos qui sunt in arcto via. Id est, qui sibi vim faciunt, qui virtuti student & perfectioni sui status, qui humilitatem exercent & patientiam; An tu ex illis es? *Quis non est mecum,* inquit, *contra me est.* An tu cum illo es, prout intelligit, conformem vitam agendo? *Nisi conversi fueritis & efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum caelorum.* Itane tu conversus & effectus parvulus? *Quid hominibus altum est, abominatio est ante Deum.* Nonne tu quantum potes illud altum insectaris? *Omnis ex vobis qui non renuntiat omnibus quae possidet, non potest meus esse Discipulus.* An tu ita omnibus renuntia-sti? An parum tibi est quod non sis ejus Discipulus? *Vtinam frigidus esses aut calidus, sed quia tepidus es, incipiam te vomere ex ore meo.* Auderesne te calidum & ferventem assumere? Non timebis verò te frigidum esse aut tepidum? Non timebis te privandum illis gratiis quibus abuteris aut certè quibus non uteris? *An putatis quod hi pro omnibus peccatores fuerint, quia talia passi sunt.* Non, dico vobis, sed nisi poenitentiam habueritis, omnes simul peribitis. Recogitane quid sit habere poenitentiam, quid sit conterere? Quid sit emendare delictum? Quid sit mutare vitam in melius? Nonne tu semper idem, semper superbus, semper impatiens, & humanae laudis magis appetens quam verae solidaeque virtutis? *Patastne te exceptum ab hac sententia.* *Nullus est qui agat poenitentiam super peccato suo dicens, qui ille? Omnes conversi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens ad praesulium?*

Matth. 7.
Luc. 13.

Luc. 11.

Matth. 18.

Luc. 12.

Ib. 14.

Apos. 3.

Luc. 13.

Ier. 2.

Ier. 2.

Ier. 2.

Ier. 2.

Ier. 2.

Ier. 2.

Ier. 2.

Rom. 14. *vocant negotio & de brevitate temporis, nihil apertius dici potest quam quod, Vnusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo, Rationem scilicet villicationis suæ rationem uniuscuiusque doni accepti seu naturalis seu supernaturalis, quem in usum, quem in finem, quem in modum res unaquæque fuerit usurpata. Standum est unicuique propterea serius ocyus ante tribunal Christi. Nec quantumvis extrema dies differatur, potest dici longa dilatio, cum ubique & semper omni die, singulisque momentis teneatur unusquisque sic paratus esse ad exitum ut nisi paratus sit, malè peccat. improvisa rapiatur morte: Nempe, inquit ipse Iudex, in die qua non sperat, & hora qua ignorat. Velut ab hoste interceptus rapiatur, iudicetur, condemnetur. Vide sine tandem quam simul concurrant omnia quæ hoc salutis negotium supra quodvis sæculare & humanum, demonstrent esse ponderis & momentis.*

III. PUNCTUM.

FILLI huius seculi quod prudentiores ergo sunt in generatione sua, ed sibi maiorem ingenerant imprudentiam. Cum illi prudentiores seculi sint qui magis vacant suis secularibus negotiis quam salutis: qua in prudentia suam manifestant imprudentiam, quod longè minus negotium ma-

jori præferant. Atque ut de Achitophèle dicitur, 3. Reg. 17. quod disposita domo sua suspendio interiit, sic illi dum lucrantur mundum, se perdunt; dum prudenter rebus suis terrenis prospiciunt, suam imprudenter animam negligunt; dum ad modicum corruptilis vitæ tempus sapiunt, ad æternitatem desipiunt. *Vae qui Sapientes estis in oculo, & coram vobismetipsis prudentes! Sicut devorat stipulam lingua ignis, & calor flamma exurit, sic raddix eorum quasi favilla erit, & germen eorum ut pulvis asunder. STULTE! hac nocte animam tuam repetunt à te: qua autem parasti, cuius erunt? Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum dives, CONTENDITE intrare per angustam portam. MAGIS satagite ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis. CVM metu & tremore vestram salutem operamini. NESCI TIS quod ij qui in studio currunt, &c. Ego igitur sic curro, non quasi in incertum; sic pugno non quasi aërem verberans: sed castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne forte cum aliiu prædicaverim ipse reprobus efficiar.*

Sic Christus, sic Apostoli, quæ verbo, quæ exemplo nos ad salutis urgent negotium, tu verò quasi securus & quasi re confecta, non moveberis? *Arrogantia tua decipit te, & superbia cordis tui.* 1er. 49.

Redde rationem villicationis tuæ.

VERITAS PRACTICA.

Qui ne terreatur, non cogitat reddendam rationem, magis terrenus est quia non illam cogitat.

RATIO EST, Quia magis ille terreandus est qui minus prospicit imminenti periculo. Sed qui non cogitat reddendam rationem, minus prospicit imminenti periculo. Ergo magis terreandus est, ergo magis cogitare debet hanc reddendam aliquando rationem, sicq; sibi prospicere.

I. PUNCTUM.

COGITANTI attentius verba illa: Redde rationem villicationis tuæ: tam pavenda sunt & terrificata, ut quia tam pavenda sunt, vix cogitentur. Vocem tuam audiri & timui, eo quod natus essem. Sic Adamus, sic omnis penè homo qui de reddenda

vitæ ratione non potest cogitare sine horrendo metu & qui vix potest vivere cum tali metu. Quamobrem ut se illo liberet, cogitationem futurum iudicii abijcit. *Nullus est qui recogitet corde. VIRI mali non cogitant iudicium,* inquit expresse Sapiens, quia scilicet cogitando terreantur quod omnino nolunt.

At contra tanto magis terreandi sunt & tanto magis cogitare debent illam aliquando reddendam rationem, quanto minus illam hactenus cogitarunt. Nihil in toto iudicii processu tam horrendum & terribile quam non illud cogitasse iudicium, seu quod idem est, *Qui non illud cogitat, ne terreatur, magis terreari debet quia non illud cogitat.*

Ratio est manifesta, quid est enim quod ma-

gis terribile, tremendumque iudicium facit? Nonne est sententia Iudicis condemnantis animam peccatricem? Nonne est periculum sub eundem illius condemnationis? Nonne est animæ justus pavor, ne forte sit illa peccatrix anima de qua dicatur, *Quantum glorificavit se. Et in delictis fuit, tantum date illi tormentum. Et luctum.* Totus in periculo futuri huius eventus consistit tremor. Tolle illud periculum, tolle hunc eventum, tollis omnem tremorem ac proinde illud certissime sequitur, quod quanto quis minus prospicit illi periculo, tanto magis terrendus est quia totum ut dixi, terribile vertatur in illo damnationis periculo, quod qui evadit, securus est, & nil sentit quod ita terreat. Neque enim ipsa suppliciorum æternitas ita timetur, sicut ipsius aeternæ periculum. Nam qui intumescit in se in se terribilis, nullis tamen terrorem facit nisi qui se intelligant in eius vivere seu mori periculo, tunc videntes turbantur timore horribili.

TERRIBILIS expectatio iudicij. Et ignis amulatio qua consumptura est adversarios.

Apo. 18.

Sap. 5.
Hob. 10.

II. PUNCTUM.

SED qui non cogitat reddendam rationem, minus prospicit imminenti periculo. Quid sit cogitare, & non cogitare reddendam rationem, quidve magis aut minus prospicere imminenti periculo, non potest melius explicari quam verbis sancti Gregorii explanantis istud libri Job, *Neque enim ultra in hominis potestate est ut veniat ad Deum in iudicium.*

Iob. 34. I. 25. Mor. 6. 6. *VERSUS isto tantò, inquit, majore disputatione indiget, quando hoc quod dicit, si negligitur, ac ius dolet. Hic nimirum non illud iudicium designatur quod per æternam retributionem punit, sed quod mente conceptum per conversionem diluit. Ad illud quippe venire non desiderat, quisquis se per illud damnari formidat. Dum ergo dicitur, neque enim ultra in hominis potestate est, ut veniat ad Deum in iudicium, profectò ostenditur esse quoddam iudicium quod quandò que etiam à damnatis ac reprobis desideretur. Et quod est illud nisi hoc de quo Paulus Apostolus dicit: *si nosmet ipsos dijudicavimus, non utique iudicamur. Et de quo per Prophetam dicitur, non est iudicium in gressibus eorum: Et de quo David ait: Honor regis iudicium diligit, ut videlicet qui jam Deum honorat ex fide, sollicitè iudicet quid ei debeat in operatione. Unde rursus scriptum est: Iudicare coram Domino, Et expecta eum: coram Domino**

scilicet iudicatur, qui corde Dominum conficit, Et actus suos sub eius presentia, sollicitè inquisitione discernit. Quem tanto quis securius expectat, quanto quotidie vitam suam suspectus examinat. Qui enim ad extremum eius iudicium venit, non iam coram illo sed ab illo iudicatur.

De hoc quoque mentis iudicio obliviscenti animæ per Prophetam Dominus dicit. *Reduc me in memoriam, ut iudicemur simul.* Narra si quid habes ut iustificeris. Debet enim uniuscuique mense causas suas apud Dominum, Et causas Domini contra se sollicitè inquisitione discutere, debet cautè pensare vel qua ab eo bona perceperit, vel qua mala bonis illius perverè vivendo responderit. Quod electi quidem quotidie facere omnino non cessant, unde bene Salomon ait, cogitationes iustorum iudicia; accedunt enim ad secretarium iudicis intra sinum cordis, considerant quam districte quandoque feriat, qui diu patienter expectat; metuant in his qua se egisse meminerunt, Et paviani flendo quod perpetrasse intelligunt: timent subtilia divina iudicia, etiam de his qua in semetipsis intelligere fortasse non possunt. VIDENT ENIM VIDERI DIVINITUS, QUOD IPSI IN SE PER HUMANITATEM NON VIDENT; Conspiciunt districtum iudicem, qui quo tardius venit, eo severius percutit. Sanctorum etiam Patrum residere conventum cum eo pariter contemplantur eorumque vel exempla vel dicta se contempsisse reprehendunt, atque in hoc secreto interioris iudicij ipsa mentis sua executione constricti pavitendo faciunt, quod superbiendo commiserunt.

Ibi namque adversum se quidquid se impugnat, enumerant, ibi ante oculos suos omnia quod defleant concervant; ibi quidquid per iram districti iudicis decerni possit, intuantur; ibi ea patiuntur supplicia, quod pati timent; nec deest in hoc iudicio mente concepto omne ministerium quod punire reos suos plenius debeat. Nam conscientia accusat, ratio iudicat, timor ligat, dolor exercitat: quod iudicium eo certius punit, quo interioris servit, quia videlicet ab exterioribus non accedit. Unusquisque enim cum causam huius examina contra se aggredi cæperit, ipse est actor qui exhibet, ipse reus qui exhibetur, odit se, qualem fuisse se meminit, Et ipse quoque est, per semetipsum insequitur illum qui fuit, atque ab ipso homine adversus semetipsum sit quadam vix in animo, parturiens pacem cum Deo.

Hanc

Hanc coram rixam Dominus requirit, cum per Prophetam diceret, attendi & auscultari, nemo quod bonum est sequitur, nullus est qui agat penitentiam super peccato suo, dicens, quid fecit ista cordis humani rixa placata est, cum Propheria suo, de Achab rege semetipsum reprehendente loqueretur, dicens: vidi Achab humiliatum seram me? Quia igitur humiliatus est mei causa, non inducam malum in diebus eius.

Quia ergo nunc in potestate est, internum mentis nostra contra nos subire iudicium, recognoscendo accusemus nosmetipsos, & quales fuimus penitendo cor queamus. Non cessemus, dum licet, iudicare quod fecimus, audiamus caute quod dicitur, Neque enim ultra in hominis potestate est, ut veniat ad Deum in iudicium. Reprobatorum namque esse proprium solet, semper prava agere & nunquam qua egerint retractare omne enim quod faciunt, caeca mente pertransiunt, factumque suum, nisi cum puniri fuerint, non agnoscunt. Nonne hoc est imminente periculo minus prospicere?

III. PUNCTUM.

Quia non ergo sic cogitat reddendam aliquam rationem, ne forte minus terreatur, magis terrendus est, quod illum non cogitat: Quia scilicet tibi terribilius facit iudicium, se manifestius exponit periculo, quod imminet. Villicio dissipanti bona sua, nec rationes suas parat reddere: se unum ex illis facit quibus dicitur, Discidite à me mali doli in ignem aeternum qui paratus est Diabolo & Angelis eius. Potestae quidquam aliud audiri gravius: Cum vix parvam stillam sermonis eius audierimus, ait beatus Job, quis poterit contrarium magnitudinis eius inveniri? Quamobrem apte idem qui supra & eodem loco sanctus Gregorius, Nunc, ergo, inquit, dum possumus à conspectu aeterni iudicis, & male cogitamus, & peius perpetrata delinimus, revocemus ante oculos cordis qui dicitur per versum egimus, per nequitiarum praesumptionis, nihil sibi nostra blandiamus infirmitas, atque in his que recollit, semetipsam dicitur non palpet, sed quando sibi mali sit conscientia, tunc in se benignius sit se vira. Proponat contra se futurum iudicium, & quaeque in se sentit distincte ferienda per sententiam iudicis, hac in sapientia feriat per penitentiam conversionis.

Modus autem proponendi iudicij varius & multi foris esse potest pro varietate personarum qui de illo cogitant, vel loquuntur, aut audiunt. Figuram quandam refert sanctus Joannes

in Apocalypsis capite primo quae multa distincte continet. Breviorem formam ex hodierno Evangelio mutuari licet, dum ex triplici capite demonstrabitur, quam sic distinctum & formidandum illud iudicium.

Primum caput est, à persona Iudicis qui est sapientissimus, nihil ut illi lateat integerimus, nihil ut non punitum omittat, optimus, maximus, nihil ut obliviscatur bonorum quae contulit in suum unum à nobis impendenda cultum; Potentissimus denique nihil ut velit quod non possit, Si fortitudo quaritur, robustissimus est, si aequitas iudicij, nemo audeat pro me testimonium dicere.

Secundum caput est, quod d' veniat in iudicium, quae sit illa villicatio cuius est reddenda ratio, quid sit unde iudicemur, nempe tota ipsa quam egimus vita. Tota vitae facta, dicta cogitata: si respondeant donis acceptis: si virtutum statui proprietarum mensura & ponderis fuerint appensa omnia: si quantum quisque debuit, fuerit humilis, patiens, pius in Deum & proximum, si dignos arbor tulerit fructus, si talentem multiplicatum, si praecincti lumbi, & lucernae ardentes in manibus, ac similes servis expectantibus Dominum suum, ut cum venerit & pulsaverit confestim aperiant ei. Sic expressè praescriptum à Iudice: sic expressè iudicij refertur forma. Mane, Thecel, Pharez, numeravit Deus regnum tuum, & complevit illud, Id est, vita, atque tempus. Appensus es in starera, & inventus es minus habens. Divisum est regnum tuum. Et datum verum corpus, animas vero daemioni. Vide locum Scripturae, & expendere accurate.

Tertium caput, ipse est homo iudicandus, qui praeterquam multis peccatis onustus est, & paucis ornatus bonis, tam paucum sibi prospicit, quo ipso tempore datur ei facultas bene gerendae rei, ut vel hanc unam ob incuriam & acediam meritò sit condemnandus, & haec ferendus sententia: Serve male & piger ex ore tuo te iudico: sciebas me austerum, &c. Inuit lem servum eiecit in tenebras exteriores, illic erit fletus & stridor dentium. FUGITE ergo à facie gladij, quoniam ulcor iniquitatum gladius est, & scitote esse iudicium.

* *

Iob. 9.

Luc. 12.

Dan. 5.

Matth. 25.

Luc. 19.

Iob. 19.

Appen-

Appendix ad precedentem, aut separatim proponi posset in hac Sapientis verba:

Ante iudicium interroga teipsum, & in conspectu Dei inuenies propitiationem. Ecclesi. 18.

VERITAS PRACTICA.

Qui se interrogat ante iudicium, interrogatus in iudicio, facilius respondebit.

RATIO EST. Quia si securus respondebit in iudicio qui se hic accusauerit & iudicauerit.

Sed qui se interrogat ante iudicium, se hic accusat & iudicat.

Ergo & interrogatus in iudicio, securus respondebit. Ac proinde audiendus Sapiens, Interroga teipsum: Cum vel maximè Dominus ad id nos provocet; Redde rationem villicationis tuæ.

I. PUNCTUM.

CVM securus responderet in iudicio, sit idem ac liberari, non iudicari, non condemnari: planè liquet, quod, qui se hic accusarit & iudicarit, securus respondebit, quia non iudicabitur, sic affirmante Apostolo, Quod si nosmetipsos diiudicauerimus, non utique iudicauerimur. Quam in sententiam sic præclarè S. Augustinus: *reccat a siue parua, siue magna, impunita esse non possunt, quia aut hominis poenitente, aut in iudicio, Deo iudicante plebuntur. Cessat autem vindicta diuina si conuersio præcurat humana. Amat enim Deus conscientibus parcere, & eos qui semetipsos iudicant non iudicare.* Quid optabilius? Hoc ipsum idem habet Tractatu 12. in Joannem, ad hæc Verba: *Dilexerunt magis tenebras quam lucem. Unde incipiunt, inquit, bona opera tua, qui accusas mala opera tua. Inisium operum bonorum, confessio est operum malorum. Quid expeditius? Ac fulius etiam in Psalmos ubi hoc ejus dictum satis frequenter obuium: Si homo se cognoscit, Deus ignoscit.*

1. Cor. 11.

In Sent.

Sent. 210.

In Ps. 31.

II. PUNCTUM.

SED qui se interrogat ante iudicium, se se hic accusat & iudicat.

Quadruplex quæstio seu interrogatio sibi ab unoquoque faciendâ discitur ex evangelica parabola, unde facile est se accusare & iudicare.

Prima est: si quis homo bona sua tibi credi-

disset, aut apud te deposuisset cum hac mente & obligatione, ut facta te facta conservares: velle sine ita tibi ea usurpare ut non posses. Creditori repenti restituere, ac propterea in jus vocareris, malæ fidei accuseris, carceri perpetuo mancipareris, atque aliis de decorosis pœnis afficereris? Velle sine eò te adducere? Omnino nolles, bene memineris.

Secunda quæstio, at si forte quod Deus avertat, ex aduersa aliqua fortuna tale quid tibi contigisset, jam jamque traheris ad iudicium, de bonis tuis decerneretur; nec pecunia, nec amici, nec consilio, nec ulla re posses te iuvare & te periculo eripere, nonne esset quod timeres & angere? Responde.

Tertia quæstio, Tum verò si quis amicus opportunè occurreret & amicè consuleret aliquid, quod salvo honore & bonis omnibus te presentipericulo erueret, nonne illud audires consilium? Aut si non audires, nonne duplici pœna dignus esses, tum ob dissipata bona, tum ob neglectum remedium? Responde hic etiam.

At qui hoc est negotium tuum, hic status tuus; hæc est quarta interrogatio tibi faciendâ, quæ multas alias complectitur & quæ tibi parabolam apertissimè applicat. Nonne tu bona accepisti à Domino? Quid enim habes quod non accepisti? Sive in temporalibus, sive in naturalibus, in corpore & in animo, sive denique in spiritualibus, cum sis Christianus Catholicus & multis præuentus gratis. Nonne hæc à Deo sunt uniuersa? Responde & fateri hoc ipsum quod qui dicebat: *E caelo ista possideo.*

At verò, quomodo hæc impendisti? An bona fide prout tibi Dominus ordinata? Nichil erat quod non ad Dei gloriam, vel tuam salutem referre debuisses; itane verò retulisti? Responde. Quid ergo ex his effecisti, quem in usum conuertisti, redde rationem villicationis tuæ. Quid de accepto lumine fidei? Quid de cognitione & timore Dei? Quid ex omnibus auditis ad salutem? Quæ virtus, quis profectus, quis proventus? Possine aliquid ex tuis omnibus laboribus, ex cæcis omnibus, ex tot sollicitudinibus, tot angustis, tot iunctibus & susceptis negotiis, vel unum producere quod ad Dei honorem & salutem tuam direxeris? Nonne omnia terram spectant,

1. Cor. 4.

2. Mach. 7.

Harunt, nonne omnia ad hanc solam presentem vitam, quasi uni terræ natus esses, & non cælo, sicut ipsæ bellæ animantes ad pastum incurvata? *Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est jumentis insipientibus, &c.* Si à jumento aut à famulo tuo non accepisses plus servitij quam Deus à te accepit, quid diceres, quid cogitares?

Pf. 48.

Sed si etiam loco servitij, tua tibi famulus subripisset, si injuriam nomini, si corpori, plagas, si familiæ damnum intulisset! Hoc est scilicet quod tu Deo retribuisti, non contentus bona ejus dissipare, ac nihil illi servitij reddere, tu insuper eum offendisti juramentis, murmure, detractio- ne, libidine. *Hæc in reddu Domino, popula stulte & insipiens!* Nonne hæc omnia novit Deus? Nonne ex his in iudicium te adducet? Nonne putas omnium exactissimam rationem esse reddendam? Nonne est ergo quod formides & paveas? An habes quod respondeas dijudicanti omnesgressus tuos?

Diuiz.

Hæc & similia si piè & seriò cogitentur, inducent profectò cum divina gratia cogitantem ad dicendum cum Villico: *Quid faciam?* Tum occurret, faciendam esse accuratam totius vitæ confessionem, ac deinde formandam efficacem respiscendi voluntatem. *Dixi, confitebor adversum me, in iustitiam meam. Dixi nunc capi.*

Pf. 31.
Pf. 76.

III. PUNCTUM.

SIC divina igitur favente gratia, qui se interrogat ante iudicium, interrogatus in iudicio securus respondebit, facilius absolvetur, & amplio- rem inveniet gratiam. Quia sic præoccupat faciem Dei in confessione, sic prævenit ejus iudicium sese accusando & iudicando, sic prospicit futuris pœnis eas avertendo per seriam emendacionem; sic denique se componit quemadmodum exigunt sacræ Scripturæ ac sancti Patres, ut quam promittit Deus gratiam & misericordiam consequatur. *Ante mortem confitete, inquit idem qui supra Sapiens, à mortuo, quasi nihil perit confitete. Confiteberis vivans, vivus & sanus confiteberis, & laudabis Deum, & glorificaberis in miserationibus illius. Quasi diceret, ne expectes confiteri post mortem, tunc enim nulla prodest confessio. Vel sic: ne differas confessionem usque ad proximam mortem, quo extremo vitæ tempore vix quidquam liberè & validè possis: sed dum sanus es, id totum effice cum gratia, quod instante morte velles esse factum; sicque fiet securius.*

Eccl. 17.

Magis in suo pars certior.

Hæc Christi mei lex, ait S. Gregorius Nazianzenus qui fuscè de hoc argumento. Et alibi; Magni viij medicina est confessio & peccati fuga. Sicutem Chrysostrum 18: Raps tu quiquis es peccator remedia. Confessio asserat salutem: vive remediis qui moriturus fueras aliquando peccatis. Quid horres fateri quod commisisti? Sic aptè S. Hieronymus de Davide: Tantum profecit ut dudum peccator & penitens transferret in Magistrum, & dicat: docebo iniquos vias tuas, & impij ad te convertentur. Confessio enim & pulchritudo coram eo ut qui sua confessus fuerit peccata, & dixerit, putruerunt & corrupta sunt cicatrices meæ, foeditatem vulnerum in sanitatis decorem commutat. Verè itaq; S. Bernardus: In animam suam peccat qui se excusat repellens à se indulgentiam medicinam, quam sibi videlicet accersit qui se nocens. Sic & S. Augustinus in illud Psalmi, Quoniam tascui in vetera verum ossa mea; quoniam die ac nocte gravata est super me manus tua. Nolo humiliari confessione iniquitatis suæ, humiliatus est ponere manus Dei: Tum pergens cum Davide: Conversus sum in arumna mea, dum configitur spina. Ex ipsa aggravatione manus tuæ, ex ipsa humiliatione conversus sum in arumna mea; factus sum miser, confixa est mihi spina, compuncta est conscientia mea. Quid factum est, dum confingeretur spina? Datus est ei sensus doloris, invenit infirmitatem suam: & ille qui tacuerat confessionem peccati sui, modò quid fecit confixa spina? DELICTVM meum cognitum tibi feci, & in iustitiam meam non abscondi. Dixi confitebor, seu pronuntiabo adversum me in iustitiam meam Domino & tu remisisti impietatem peccati mei, NON jam pronuntiat sed promittit se pronuntiatum; & ille jam dimittit. Eo ipso quo dixit pronuntiabo, ostendit quia nondum ore, sed corde pronuntiaverat: hoc ipsum dicere, pronuntiabo, pronuntiare est; ideo, & tu remisisti iniquitatem peccati mei. Confessio verò mea ad os nondum venerat: dixeram enim pronuntiabo adversum me: verum tamen Deus audiit vocem cordis mei. Vox mea in ore nondum erat; sed auribus Dei jam in corde erat.

Ad Vitæ.
& in Pla-
gan. Grad.
In Pf. 106.

Ep. 4.

Serm. 26.
in Cant.
Pf. 31.

O divinæ facilitatem auris, ad humani cordis molliem! ò nimis dura peccatorum corda si non emollescant ad tantam Dei bonitatem!

De iudicio extremo seu generali, seu particulari, vide in singulis partibus, verbo *iudicium*, & nominatim in hac 3. parte, Hebdomada decima ubi de Missionibus,

Et ego dico vobis, facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula. LUC. 16.

VERITAS PRACTICA.

Importuni, opportui.

SENSUS EST, Quod illi ipsi quos modo habes magis importunos in petendo, possunt esse aliquando tibi magis opportuni amici, si, quod petunt, obtineant.

RATIO EST, Quia illi censendi sunt magis opportuni amici qui magis opportune valeant tibi adesse.

Sed quos modo habes magis importunos in petendo, magis opportune valent aliquando tibi adesse. Ergo illi magis opportuni amici, & magis, magisque eloendi sunt.

I. PUNCTUM.

EVANGELICÆ Summa Parabolæ tribus his constat partibus. Prima est, ut intelligamus nos non tam esse rerum temporalium dominos, quam dispensatores, qui earum omnium rationem reddere debent vero Domino Deo. Secunda est, quod si jam exigeretur à multis, illa bonorum acceptorum ratio, vix eam possent reddere. Tertia denique quod nisi omnino desipiant, provideant matui è oportet suis rebus exemplo huius Villici qui si probatus est à suo Domino quod sapienter fecisset, licet fraudulentè egisset, quanto magis à Deo illi laudabuntur, qui sibi de suis illis quæ super sunt, amicos faciãt à quibus opportune juvari possint, quando de alijs quæ malè impenderunt, vocabuntur in jus divinamque iustitiam. Quamobrem hæc est extrema clausula: *Et ego dico vobis, facite vobis amicos de mammona iniquitatis*, id est, de divitijs quæ dicuntur iniquæ, non ex se, sed ex earum usu qui plerumque iniquus est, sive in illis comparandis sive in possidendis sive in consumendis. Fiunt autem ex illis amici, qui nos deficientes recipiant in aeterna tabernacula, quando ex illis sunt elemosynæ quæ cum intuitu, & pauperum orationibus exoratus Dominus concedat felicem exitum quibus alioquin non nisi miserandus consigisset.

Quia verò jam sic importuni videntur Pauperes, ut eorum penè fastidium quosque subgat; diligenter id cavendum, & quos habes

modò importunos sic considerandi sunt tanquam futuri aliquando magis opportuni amici, si eorum importunitatem benignè toleraris & inopiam subleves.

Ratio est plurimum expendenda, quod illi sine dubio sint censendi magis opportuni amici, qui magis opportune, id est, in graviore necessitate valeant tibi adesse, tibi patrocinari, & te omni ope, si quo labores periculo, liberare; nonne sic Sacri profanique Authores veros à falsis amicos denotant? *Est enim amicus secundum tempus suum*, inquit Sapiens, & non permanebit in die tribulationis: *Est autem amicus socius mensæ, & non permanebis in die necessitatis. Amicus si permanserit fixus, erit tibi quasi coequalis*, id est, æqualem tecum sortietur lotem: in hoc erit verè amicus, si quæ tua sunt ærumnosa velit ex æquo participare, ac illa quæ fuerint beneficia, seu felicia; tuque illi parem rependes vicem.

O non minus rara quam fidelis amici nota.

II. PUNCTUM.

SED quos habes modo magis importunos in petendo, magis opportune valent aliquando tibi adesse.

Quò enim sunt magis importuni, major est patientia, majorque charitas dum illis subvenitur, atque ita magis certo amici comparantur, quo supra dictum est modo, licet id nesciant pauperes nec advertant. *Iustitia eius manet in sæculum sæculi. Nempe eius qui dispersit, dedit pauperibus, & qui miseretur & commodat disponet sermones suos in iudicio*, id est, habebit quod respondeat, & quo se accusatus defendat, ne iudicetur nec condemnentur.

Quod egregia quidem parabola sanctus Johannes Damascenus in historia Barlaam & Josaphat repræsentavit, sed eam licet paulò liberius sic ad eam nostram explanare:

Homo quidam singulari quatuor amicorum confortio convictus quæ gaudebat, licet eorum unum quem quartum dicimus, non ita coleret ac tres alios. Incidit verò ille in tam operosum negotium, ut nisi ab amicis juvaretur, par conficiendo nunquam esset negotio; quamobrem primum illorum adit conquirendi præsidij gratia.

Sec

Sed o perfidum amici pectus! statim ac hominem vidit, advertens quod erat, operis, e conspectu se se proripuit, nec se ultra spectandum dedit.

Secundus itaque convenitur amicus qui paulo quidem attentius moerentem audit sed moeroris aliud se habere levamen negat quam ut te la linea cuius erat factor aut venditor, partem aliquam impertiret; quod profecto perexile tanto negotio levamen erat.

Quamobrem tertius ex amicis adeundus fuit qui ut erat in pietatem, pronus, gravissimè funestum hominis tulit casum: neque modo auditis ingemuit calamitatibus, sed ut damnum inde impendens averteret, ultro se obrulit aditum Patronos, Judices atque alios quibuscum esset causa conferenda: jamque videbatur eorum domum cum calamitoso Cliente pergere: sed quæ est humanæ fragilitas amicitiae. cum ad fores domus perventum est non ultra pedem porrexit, neque domum ingressus, neque cum Judice causam egit, sed quæ prius venerat via regressus est nec deinceps comparuit.

Quid hic agat infortunatissimus hominum, quem sic omnes amici deserunt, & qui solus nihil possit agere? Superest unus è quatuor quos dilexit, sed tam parum cultus, aut tam prope neglectus ut vix cum ausit compellere de amicitia, nec quid opis ab eo postulare. Facit extrema tamen rei capitalis angustia ut quantumcunque parum de amico meritis, non vereatur negatam ab alijs gratiam ex ipso emendicare; nec frustra, nam is statim persuasus adit eum à quo uno summa rei pendebat, causamque amicitiam generose prosequitur, ut quod erat optandum obtineretur.

O qui tum animi motus ab homine liberato concitatus! quid de infidis illis tribus amicis sentire crederes? Quid de hoc unico prædicare, gratulari, congratulere? Possent ista tractari pensiculatorius, nisi quod te magis spectat, quo spectet illa Parabola, malis explorare.

Tu nempe, Lector, si nescis, tu ille homo es cui capitale incumbit negotium peragendum: cui quatuor singulares ita esse amici dicuntur, ut tres ex illis quidem præcipue foveas, quartum vero parvi ducas, Lector negotium, æterna salus est animæ. Statutum est hominibus semel mori: post hoc autem iudicium. Strabis ante tribunal Christi de universa vita causam dicturus; an te satis paratum & instructum ab omnibus putas ut nullius subsidio tum te indigere ar-

bitteris? Unde illa porrò tibi comparabis subsidia? Nunquid ex tribus illis quos tam carè foves amicis? Experire, compella singulos, unumquemque tibi jam advoca, quasi jam de negotio disceptaretur.

Primus quem maximè colis, est voluptatis sensus. Quid tandem confert animæ tuæ sistenti se coram supremo iudice? Nonne is statim avolat, atque anima corpore solvitur?

Secundus est pecuniarum amor: quid verò ex pecuniis referes, nisi linteolum quo mortuum corpus involvatur?

Tertius est mundi qui vocatur respectus aut affectus; at quaeso te, quid mundus iste aliud possit quam ut te morientem deploret, te mortuum lugeat, & te quidem ad sepulchrum, ad illam æternitatis domum ducat, sed non ultra, non inferno eripiat, non liberet condemnandum.

Videne quàm infidi, quàm invalidi, quàm impotentes sint illi tres amici tu? Quartus verò quem præfers quidem velle diligere, sed quem ita tamen negligis ut nisi animo pene invito & pœnitenti quiddam in eius edas gratiam; cultus est honorum operum quæ dicuntur misericordiae seu pietatis in pauperes & egenos. Nonne hunc diligis? Diligine verò sicut pecuniam, sicut naturæ commoda, sicut mundi honorem? Et tamen ille est, ille unus amicus est qui te ad Iudicem tuum constantè comitetur, qui causam dicat & obtineat, neque te unquam deserat, donec omni metu soluto te in æterna recipiat tabernacula. *Tanta vis est elemosyna*, inquit S. Johannes Chrysostomus, cum multa fiducia suos introducit alumnos, est enim caeli nota janitoribus, sponsalis thalami fores obsecrantibus. Ac rursus alibi, pennata est & levis, super autem solium regale consistit. Quando iudicamur repente subvenit, & nos à supplicis liberat imminentibus: alis suis nos contegens. Nonne hoc est opportunè nobis adesse; Nonne hoc est summopere nobis optandum?

III. PUNCTUM.

QVOS igitur modò habes magis importunos opportuni. Cum in summo illo beatitatis æternæ negotio, te cunctis alijs desertentibus bonis & amicis, soli pauperes quibus bene feceris, sola illa bona quæ in illos contuleris, tibi patrocinari possint & adesse. Præmium enim bonum tibi thesauris in die necessitatis, quoniam elemosyna ab omni peccato & à morte liberat & non patietur animam ire in tenebras. *Fiducia magna*

Eccl. 12.

Homil. 36. ad Pop.

Homil. 32. in Epist. ad Hebr.

Hebr. 9.

magna erit coram summo Deo, elemosyna omnibus facientibus eam.

Et licet alia valere possint etiam bona opera: licet oratio & jejunium magni sint apud Deum meriti, majoris esse tamen elemosynam vel ex eo manifestè patet, quod cum Judæi multum jejunarent, atque etiam crebras funderent preces, non se tamen illis placaturum affirmat Deus, nisi sua pauperibus largiantur. Cum multiplicaveritis orationes vestras, non exaudiam. Subvenit oppresso, judicate pupillo, defendite viduam: & venite & arguite me dicit Dominus. Et turtum: Nonne hoc est magis jejunium quod egi: dissolve colligationes impietatis, solve fasciculos deprimentes; dimittis eos qui contracti sunt, liberos; & omne onus dirumpere. Frange esurienti panem tuum, & egenos vagosque induc in domum tuam: cum videris nudum, operi eum, & carnem tuam ne despexeris; tunc erumpet quasi mane lumen tuum & sanitas tua citius orietur, & anteibit faciem tuam justitia tua, & gloria Domini colliget te.

Sermo de
Quadrang.

Quibus sacris sermonibus conformiter sanctus Leo: Nulla, inquit, devotione fidelium magis Dominus delectatur, quam ista que pauperibus eius impenditur: & ubi curam misericordiam invenit, ibi imaginem suam pietatis agnoscit.

Quamobrem quod ad propositam veritatis praxim accedit propius, videndum ne contra importunos pauperes accendamus ut fieri solet vehementius: sed potius hinc emollescamus & excitemur ad promptiorem beneficentiam, Quod illud egregium spectat S. Chrysoftomi; Amabile

Hömil. 35.
ad Pop.

& Serm. de
Miseric.

sanctorum omnis generis, charissimi, propterea que Paulus dicebat: induite vos sicut electi Dei sancti & dilecti, viscera misericordiam benignitatem, humilitatem. Vides verbi virtutem & quomodo nos semper vult esse misericordes? Non enim dixit, miseremini simpliciter, sed induite vos, ut sicut vestimentum semper nobiscum est, sic & elemosyna nec simpliciter dixit, misericordiam, sed viscera misericordiam, ut naturalem imitemur amorem, At nos contraria facimus: & si quis unum quidem petens velulum accedat, contumeliosus & conviciis insectamur, ac impostorem vocamus: non horres homo & orubescis impostorem propter panem vocans? Si verò talis & imposturam facit, propterea cui misericordia tribuatur dignus est, quod ita fame premitur ut talem subeat personam. Quin hoc & nostra crudelitas est redargutio: nam quoniam facile dare non sustinemus, innumerat coguntur artes excogitare, ut inhumanitatem nostram fallere possint & emollire scruviam.

Similia quedam habet & ad praxim valde apta sanctus Gregorius ad hæc Jobi verba: Si despecti preterierim, eo quod non habuerit indumentum & absque operimento pauperem, si non benedixerunt mihi latera eius, & de velloribus ovium mearum calefactus est. Quid pauperem non despecti, ait sanctus Doctor, virtutem humilitatis exhibuit, quod autem operum, pietatis. Dua quippe ista virtutes ita sibi inter se connexas debent, ut vicario semper opere fulciantur, quantenus nec humilitas cum veneratur proximum, largitatis gratiam deserat, nec pietas cum largitur intumescat. Erga indigentiam itaque proximi: humilitatem pietas sollicitat, humilitas pietatem, ut cum indigentem rebus necessariis natura tua consorem videris, nec per impietatem aternam desinas tegere, nec per superbiam negligas venerari quem regis. Nam sunt nonnulli qui mox ut ab egeno si a tribus fuerint necessarij postulati, post dona largituri, in eos prius contumeliosa verba jaculantur: qui est rebus ministerium pietatis perficiunt, verbis tamen gratiam humilitatis perdunt, ita ut plerumque videatur, quia illata jam injuria: ut factio nem solvunt, cum post contumeliosam dona largiuntur. Nec magni est operis quod postulat tribuunt, quia ipso donationis sui munere vix eundem excessum sermonis tegunt. Quibus bene per Ecclesiasticum librum dicitur, Omni dato non des tristitiam verbi mali. Errorem, ADDE verbum super datum bonum, & utraque cum homine justificato, videlicet ut datum exhiberi debeat per pietatem, & bonum verbum tribui per humilitatem.

At contra alij egenos fratres, non student rebus fulcire cum possint, sed blandis tantum sermonibus movere quos vehementer Iacobi predicatio sancta reprehendit dicens: si autem frater aut soror nudi sunt & indigent vestitu quotidiano; dicat autem aliquis ex vobis: ite in pace calefacimini & saturamini, non desideret autem eis que necessaria sunt corpori: quid vobis proderit? Quos Ioannes quoque Apostolus admonet, dicens: FILIOLI mei non diligamus verbo nec lingua, sed opere & veritate. Dilectio namque nostra semper exhibenda est & veneratione sermonis & ministerio largitatis.

Multum verò ad edomandam danti superbia valet, si cum terrena tribuit, verba sollicitè Magistri celestis penset qui ait: FACITE vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis recipiant vos in aeterna tabernacula. Si enim eorum amicitiam aeterna tabernacula as-

l. 21. Mor.
c. 13. & 14.

quiri-

mirimus, dantes proculdubio pensare debemus, quia Patroni potius munera offerimus quam egenis dona largimur. Hinc per Paulum dicitur: **VESTRA** abundantia illorum inopiam suppleat, ut & illorum abundantia vestra inopia sit supplementum. Vt videlicet sollicitè perpendamus, quia eos quos nunc inopes carnimus, abundantes quandoque videbimus: & qui abundantes afficimur, si largiri negligimus, quandoque inopes erimus. Qui itaque nunc temporale subsidium pauperi tribuit, ab eo postmodum perpetua recepturus, ut ita dicam, quasi ad frugem, terram excolit qua quod acceperit uberius reddat. Restat ergo ut nunquam

elatio surgat ex munere, quando videlicet dives ex eo quod pauperi tribuit, agit ut in perpetuum pauper non sit.

Vide in 4. parte, Hebdom. 17. Feria 5. ubi apte contra dissipantes bona sua, vel non bene aut bono fine usurpantes; hæc duplex habetur Veritas.

Nisi dives divitias faciat bonas: divitiæ malum faciunt divitem.

Aut cælum petit divitiis, aut emittitur.

HAC Hebdomada, sex illæ nobiles Parabolæ quæ occurrunt in evangelica historia considerandæ, conformes practicæ veritates suggerent, quæ ad profectum in via spirituali, atque ad uniuscujusque perfectiorem in suo statu comparandam vel conferendam vel conservandam, plurimum valere poterunt.

FERIA SECUNDA.

PARABOLA SEMINIS SEMINATI IN TERRAM, TRIPLICI EX PARTE. IN FOELICEM.

Exiit qui seminat, seminare sîmen. Luc. 8.

VERITAS PRACTICA.

Verbum Dei non redit vacuum; aut profici necesse est recipienti vel obfit.

RATIO EST, Quia si verbum Dei non proficit recipienti, recipientis est resistensia quæ non ei is impunita.

At qui hæc est ordinariè poena qua talis punitur resistensia, ut quod prodesse poterat, contra obfit & nocet.

Ergo verbum Dei non redit vacuum, ne est apud Prophetam: aut profici necesse est recipienti vel obfit: quamobrem longè satius est sic attentum esse verbo Dei recipiendo, ut magis profici quàm obfit.

I. PUNCTUM.

LEGI potest Parabola de qua jam supra dictum est in secunda Parte, Dominica Sexagesimæ. Ubi plures proponuntur ex illa Veritates.

Debet verò considerari paulò attentius eius

interpretatio quæ sic à Christo Domino traditur: Semen est verbum Dei. Qui autem secus vitæ, hi sunt qui audiunt, deinde venit Diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant. Nam qui supra petram, qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt verbum, & hi radices non habent, qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis rei edunt. Quod autem in spinas cecidit, hi sunt qui audierunt, & à sollicitudinibus & divitiis & voluptatibus vitæ evanescentes suffocantur, & non referunt fructum. Quod autem in bonam terram, hi sunt qui in corde bono & optimo audiunt verbum, resistent & fructum afferunt in patientia.

Jam verò vide utra ex illis quatuor terra sis. An hæc bona quæ refert fructum ex meditationibus, ex libris, ex concionibus, aut quacunque tandem ratione recipiatur cœlestis illa sementis? An inde proficit? An inde à te deficit? Nam hic verus profectus. Quod si nullum advenit aut modicum fructum, quid obstat? Quod genus terræ ex illa infausa triplex quæ commemoratur, tibi magis convenit? An illa patens & omnibus obvia? An quæ petris & saxis

Ier. 22.

induruit? Aut quæ forte spinis & tribulis est
constituta? Contemplare attentius, & audi Pro-
phetam idcirco ter ingeminantem: *Terra, terra,
terra, audi sermonem Domini.* Audi saltem pau-
lò attentius modò, ut discas sic deinceps audire.
Audi propositam veritatem quæ duo continet
ad permovendos animos efficaciora incitamen-
ta, *præmium & pœnam.* Sic enim res habet ex
ipsis Dei verbis apud Isaiam, *Verbum Dei non re-
dit vacuum, aut profuit necesse est recipienti vel ob-
st.* Nonne hoc satis magnum parvi laboris præ-
mium ut ex quocunque tandem verbo Dei audito
nihil tibi si velis pereat, nihil tibi non multū
profuit? Aut certè si te tua commoda spiritualia
parum movent, moveant saltem detrimenta, &
discite quod si non profuit, obicit.

Ratio est satis quidem obvia & familiaris, sed
valde utilis ac sæpe in alios vitæ spiritualis usus
revolvenda. Hoc est enim commune omnibus
gratiarum instrumentis ut si non usurpentur, vel
si non ita dignè & fideliter recipiantur, ut profint
recipienti; recipientis semper est culpa & resi-
stentia: quia cum illa ex se aut ex sua institutione
sint divina & divinam contineant Gratiam, quæ
adjunctum semper effectum habet nisi impediatur;
impediri autem ordinariè non possit nisi de-
fectu recipientis; certè quoties non habebunt
illum suum effectum, dicendus est terties sese
illi recipiens opponere & resistere: sive id dire-
ctè & positivè fiat, nolendo expressè consentire
verbo veritatis: sive indirectè & negativè fiat,
volendo alia quæ cum divino verbo coherere
non possent. *Noluerunt ascendere, & avertuntur
scapulam recedentem.*

Zach. 7.

Quod autem talis resistentia non sit impuni-
ta, & facile est conjicere ex gravitate culpæ, & ex
gravibus quæ illi intendantur, ubique Scriptu-
rarum, minis. Culpa est certè gravis, & culpæ
reus prope illi est similis de quo dicitur, *Tendit
adversus Deum manum suam, & contra omni-
potentem roboratus est, Cucurrit adversus eum gra-
do collo, & pinguis cervicis armatus est.* Quid est
enim aliud resistere verbo divino, quàm ipsi Deo?
Quid est autem Deo resistere, nisi contra impu-
denter & erecta quodammodo fronte sese robo-
rare, quasi nihil eum cures, nihil eius verba, nihil
promissa, nihil minas? *Videte,* inquit Apostolus,
*ne recusatis loquentem: si enim illi non effugerunt
recusantes eum qui super terram loquebatur: mul-
tò magis nos qui de caelo loquentem nobis averti-
mus.* Id est si Judæi non effugerunt pœnas suæ
resistentiæ, multo minus putetis vos eas posse

Iob. 25.

S. Greg.
12. Mor. 21.

Hebr. 12.

fugere. Tantò gravius quisque punietur quantò
certius cognoverit verbum quod audit, & negli-
git esse Verbum Dei.

Vide in 2. parte, In die Ascensionis Domini.

II. PUNCTUM.

ATQVI hac est ordinariè pœna quæ talis puni-
entur resistentia, ut quod prodesse poterat,
contrà obstat, & nocet.

Hoc ipso scilicet divino verbo quo poterant
illuminari & accendi ad omnem pietatem, ma-
gis obscurantur, magis frigeant, & magis inde
ab omni pietate avertuntur. *Depravati enim
Scripturas,* inquit sanctus Petrus, *ad suam ipso-
rum perditionem,* quod alius Apostolus sic decla-
rat; *quocumque quidem ignerant, blasphemant
quocumque autem naturalior tanquam muta a-
nimalia norunt, in hoc corrumpuntur.* Id est, quid-
quid ex Deo audiunt, in alium prorsus detor-
quent sensum, & tantum abest ut inde respiciant
quin potius in detiores abeant, nam vel id om-
nino non credunt esse à Deo, & infideles fiunt;
vel si credunt, ad libitum interpretantur & illis
ipsis Scripturæ verbis quibus condemnantur, se
absolutos fingunt. *Si operum est Evangelium no-
strum, in ijs qui pereunt est operum: in quibus
Deus hujus sæculi excacavit mentes infidelium, ut
non fulgeat illis illuminatio Evangelij gloriæ Chri-
sti.* Quasi diceret Apostolus, in his cæcutiunt
quæ nobis aperta sunt, quia sic puniuntur ut
pòst revera non videant quæ prius videre nolue-
runt. Neque in eo pœna tantum est ut non vi-
deant, priventurque lumine & gratia quam ha-
buissent ex audito & credito Dei verbo: sed præ-
terea, quod est longè pejus, sic puniuntur, ut in
sua cæcitate & perveritate per illud ipsum Ver-
bum quo poterant illuminari & emoliri, magis
indurentur ut dictum est *Verbum enim crucu-
perantibus quidem stultitia est: in autem qui salvi
sunt Dei virtus est.* Nempe illo ipso verbo quod
de Christo vel de eius cruce productum est &
quo alij incensi sunt ad penitentiam & vitæ au-
steritatem, isti laxantur ad libertioris vitæ licen-
tiam, quasi difficiliora essent quæ jubentur, qua-
si solis relicta perfectis, unde *propter cæcitatem
cordu ipsorum, desperantes semetipos tradiderunt
impudicitia.* Desperantes scilicet se posse unquàm
illa perfectiora contingere, ne quidem student
superandis difficultatibus, sed quasi essent insu-
perabiles, illis cedunt, & se tam tutos putant
quod se non putent posse quæ nolunt facere.
Nonne hoc est obesse quod prodesse poterat?

Adde

Rom. 7.

Adde quod, ut fuse prosequitur Apostolus, concupiscentia nisi verbo & legi Dei obtemperet, magis irretitur & ferociat. ut quæ semper nitatur in veritatem, unde aut cedat verbo necesse est: aut verbo resistens augetur; & quidem augmento duplici, nempe naturali & morali. Naturali augmento crescit concupiscentia cum in actum reducitur: tum verò in actum reducitur cum resistit verbo Dei, & quo resistit vehementius, eo est actus intensior, & augmentum maius. Morali verò crescit augmento concupiscentia, cum magis est voluntaria: magis est porro voluntaria cum ab humana voluntate magis probatur; magis autem à voluntate probatur, cum ipsa voluntas pro ea pugnat, pugnat denique pro concupiscentia voluntas quando quis liberè & advertenter resistit verbo Dei, ne verbum Dei resistat concupiscentiæ; sicque tandem apertè fit, ut illo ipso verbo quo quis melior esse poterat, fiat deterior. O verè positum verbum in ruinam & in resurrectionem multorum: aique in signum cui contradicetur.

Luc. 2.

III. PUNCTUM.

Matth. 13.

VERBUM Dei ergo non redit vacuum: aut propter necesse est recipienti, vel oblit: Propter quidem producit fructum, Aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigésimum, pro vario videlicet recipientium statu & diverso vivendi genere: oblit verò dum rebellis non tantum nullo gaudet fructu, sed in deteriorem quandam evadit statum sicut illa ficus evangelica, quæ cum nullum haberet fructum maledicta fuit à Domino, & statim ab ipsa radice aruit nec ferendo deinceps fructui capax fuit. Sic apertè Apostolus: Terra sape venientem super se

Matth. 21.

Marc. 11.

Hebr. 6.

bibens imbrem, & generans herbam, opportunam illi à quibus colitur, accipit benedictionem à Deo: proferens autem spinas ac tribulos, reproba est & maledictio proxima, cuius consummatio in combustionem.

Satisne illa gravia & pavenda, ut nobis cavencamus? Parumne nobis censendum est sic à Deo benedici vel maledici? Quis profectus tuus ex verbo Dei? Quo accedis animo ad conciones? Qua mente libros qui dicuntur spirituales, evoluis? Nonne plus curiositatis affert quàm pietatis? Certè ad audiendum Dei verbum æquè parandus esset animus atque ad ipsum Christum recipiendum. Quemadmodum enim ore Christus in Sacramento, ita aure quodammodo recipitur in audiendo Evangelio, unde Apostolus, Sicut accepisti Iesum Christum Dominum, in ipso ambulate. Et alibi, Det vobis Christum habitare per fidem in cordibus vestris. At fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi.

Coloss. 2.

Ephes. 3.

Rom. 10.

Sic sanctus Augustinus unum confert cum alio: Interrogo vos, fratres, dicite mihi quid plus vobis videtur, corpus Christi aut verbum Christi? Si vultis verè respondere, hoc dicere debitis quod non sit minus Dei verbum quam Christi corpus. Inter. 50. Et ideo quanta sollicitudine observamus quando Christi corpus ministratur, ut nihil ex ipso de manibus nostris in terram cadat; tanta sollicitudine observemus, ne verbum Domini quod nobis erogatur, dum aliud cogitamus aut loquimur, de corde puro pereat, quia non minus erit reus qui verbum Dei negligenter audierit, quàm qui corpus Christi sua negligentia in terram cadere permisit.

Inter. 50.

Hom. 26.

Quæ sancti Patris verba quocumque sensu mitigentur, valere semper plurimum debent ad restringendum animum laxiorem in audiendo Dei verbo. Quare loquelam meam non cognoscit

10ap. 18.

Posset & hac urgeri.

VERITAS PRACTICA.

Ut sunt contra Christi verbum omnes habitus vitiosi: sic contra vitiosos omnes habitus, verbum Christi habet in nobis abundanter.

Coloss. 3.

SENSUS ET RATIO EST, Quod sicut Christi verbo sese opponunt maximè habitus vitiosi, qui regnant in animo sicque excludunt aut impediunt verbi effectus: sic contra vitiosos quosvis habitus nihil efficacius quam quod monet Apostolus: verbum Christi habet in vobis abundanter: Quia sic regnum illud vitiosorum habituum destruetur, & paulatim vitius

astruetur. P. nite hac verba in cordibus vestris. Deut. 12. Et suspendite ea pro signo in manibus, & inter oculos vestros collocate. Quod olim Moses, hoc ipsum Christus Dominus, Ponite vos in cordibus vestris sermones istos. Sic Maria conservabat omnia verba hæc confrens in corde suo.

Luc. 9.

Luc. 9.

Luc. 9.

Vide in 1. parte, Fer. 6, Hebdom. 2. post Epith. & Dominica 6.

DOMI-

FERIA TERTIA.

PARABOLA ZIZANIORUM.

*Cum dormirent homines, venit inimicus & superseminavit zizania
in medio tritici. Matth. 13.*

VERITAS PRACTICA

Ne putes te bene semper excusatum, cum dicis:
Non putabam.

RATIO EST, Quia nulla est excusatio si aque
peccati non putando vel cogitando, ac si cogita-
res.

Sed saepe id accidit ut aque peccati, dum non putas
aut cogitas, ac si cogitares.

Ergo ne putes te bene semper excusatum dicens non
putabam. Quod tamen est frequens multu, &
vnde damnosum.

I. PUNCTUM.

*Dominica
5. post
Epiph. in
prima par-
te.*

HÆC Parabola jam est nobis exhibita, &
prout eam interpretatus est Christus
Dominus de hominibus malis qui in-
ter bonos vivunt, fusè alibi declarata,
Nunc verò de nostris actionibus quæ multæ
malæ sunt & inter paucas quasdam bonas per-
mixtæ, liceat eam interpretari: atque illud po-
tissimum expendere quod dicitur, *Cum dormi-
rent homines superseminata esse zizania*, Id est,
dum indormimus nobis, dum non advertimus
ad id quod agimus, sæpe illud malè agimus, &
quod pejus est hinc sæpe nos excusamus dicen-
tes, *Non putabam; Non cogitabam*, quasi prop-
terea innoxij & sine culpa essemus. Certè ali-
quando ita evenire potest ut simus innocentes,
quando scilicet subrepat improvisum aliquid,
quod usum seu advertentiam rationis ita præ-
vertit, ut sic quique prudens intercepti potue-
rit. Verum id etiam sæpius gravis dicitur: & si-
ve cogitemus sive non cogitemus, nulla tunc
profecò est talis excusatio, si æquè peccamus
non cogitantes ac cogitantes, Hæc primum ex-
pende diligenter, nam cum ad solam justifica-
tionem sese excusantis afferatur hoc excusatio,
tunc certè nulla esse patebit si nihil ad justifica-
tionem valeat; non valebit autem si is qui se ex-
cusat non minus sit in culpa quàm si non se ex-

cusaret; cum unum & idem sit in eadem mate-
ria, esse in culpa, & nullam habere excusatio-
nem seu nullum habere jus quo te à probro &
defectu possis eximere, Nam si haberes excusa-
tionem legitimam, non esses in culpa; aut si in
culpa es, planè non habes quod excuses.

Sic Deus, quod est planè mirabile, sic ipse
Deus antequam homines iudicet & condemnet,
ab ipsis inquirat, num habeant quid excusent?
*Reduc me, inquit in memoriam, & iudicemur si-
mul; narra si quid habes ut iustificeris.* Quando
verò producant aliquid quod est infirmius, ut se
possint eo tueri & excusare: vide quàm blandè
quàm amanter simul & quàm potenter nullam
esse excusationem ostendat, quòdque sint in
manifesta culpa; & in flagranti delicto: *Quid
vultis mecum iudicio contendere? Omnes derelin-
quistis me, dicit Dominus.* Et paulò post: *Quid
niteri bonam ostendere viam tuam ad querendam
dilectionem? Qua insuper & malitias tuas docuisti
vias tuas: & in alia tuis inventus est sanguis
animarum pauperum & innocentium: Et dixisti, abs-
que peccato & innocens ego sum: & propterea a-
vertatur furor tuus à me. Ecce ego iudicio contem-
dam iscum, eo quod dixeris, non peccavi, Quam
vili facta es nimis, iterans vias tuas. Quali di-
ceret: apparet nullam esse tuam excusationem,
cum appareat culpa tua. Unde verissima esse
constat propositio, qua dicitur, quod si æquè
peccas non cogitando ac si cogitares, nulla est
excusatio dicentis, non cogitabam, non puta-
bam. Argues te malitia tua.*

II. PUNCTUM.

SED ita saepe accidit ut non cogitans nec adver-
tens, aque peccati ac si advertentes.

Illud æquè non infert talem peccati æqualita-
tem ut tam graviter pecces non attendens ad
peccatum, quam si actu & expressè attenderes.
Certum est enim tum gravius & ex singulari
quadam peccati malitia, quando sic attentior
sit reflexio in peccatum quod committitur. Sed

scm.

Tentus propositionis est, quod licet in aliquo actu vitioso non ita expresse attendas & ad veritas ad omnia quæ circumstant peccatum, non desinas tamen peccare, nec iste defectus majoris advertentiae aut cogitationis, te semper excuset à peccato.

Nam primo quidem cum talis attentio ad peccatum actionis, possit esse maior aut minor, non est necesse ut tanta sit quanta esse potest: satis enim est ut sit moralis, ut sit humana, ut sit sufficiens ad discernendum quid agas, ad cognoscendum aliquo modo te male agere, licet non omni modo, licet non explicite & expresse id cognoscas. Pauci sunt qui sic in peccando expressam habeant peccati cognitionem; multi verò & pene omnes vix actu de peccato cogitant, sed de sua tantum explenda libidine, quam quia non ignorant esse vitiosam aut vitiatam, satis est ut revera dicantur peccare. Satis enim habent libertatis & advertentiae ut actum humanum faciant, nam de illo hic agimus; satis etiam ut supponimus, habent scientiae & cognitionis ut sciant illum esse malum, Quod autem non satis habeant, ut actu cogitent esse malum & quale malum aut quale inde damnum sit futurum; hoc est quod dicimus non esse necesse cogitent, ut dicantur peccare. Propterea enim omnis peccans dicitur esse ignorans, & errare, & in tenebris esse, & *velut irrationabilia peccora naturaliter in captivitate & in perniciem trahi*: Quia scilicet si rationis lumen & Divinae datus gratiae sequerentur, non peccarent, & idcirco peccant quia rationem non sequuntur. Non ita tamen rationis expertes sunt quin eorum actus sint liberi & humani, ac proinde virtutis capaces aut vitij.

Deinde verò, esto ignorent illi omnino aliquid quod si scivissent, forte non peccassent: an putas omnem ignorantiam excusare à peccato? Nonne jam audivisti esse quandam affectatam ignorantiam, quando quis negligit ea scire quæ debet & quæ potest, ex qua ignorantia qui peccaverit non magis excusatur quam qui peccare voluerit? Nam ignorare voluit quæ non debebat ignorare, & in illa voluntate ignorantiae, seu in illa voluntaria ignorantia inclusum est omne peccatum quod inde sequetur in omnem vitam. Sic expresse sanctus Thomas assertque illud Apostoli, *Si quis ignorat, ignorabitur.*

Denique quid manifestius quam quæ scribit idem sanctus Doctor de vitij prudentiae oppositis, quæ sunt imprudentia, inconsideratio, præ-

cipitatio & similia, quæ non sunt vitia & peccata nisi quia sunt defectus rationis & advertentiae in agendo vel loquendo? Unde tam evidenter patet non cogitantem nec advertentem posse peccare, quam evidens est inconsideratum & præcipitem revera sæpe peccare & in Scripturis argui. *Qui inconsideratus est in loquendo, sentiet Prov. 13. mala. Et qui festinus est pedibus, offendet. Cum ibid. 19.* autem illa inconsideratio seu rationis deficientia ex alio sæpe vitio proveniat, inde etiam tanquam effectus à causa malignitatem suam contrahit, quæ cerè gravior & damnosior esse potest quam putetur. *Inspicantur sunt & recordes, Jer. 4.* ait Propheta. Sed unde illa recordia? An ab ebrietate, aut à lascivia? Certè à quocunque vitio profluit, vitij colorem induit; & hoc profectò pavendum.

III. PUNCTUM

NE te igitur putes bene semper excusatum cum dicis, non putabam. Nam si tunc pecces, non excusaris, fieri autem sæpe potest ut non minus pecces non advertendo quam si adverteres; Nam satis advertis quantum est satis ad peccatum; aut si non satis advertis, tua est culpa, tuum peccatum; nec prodest dicere, non putabam. Sic apud sanctus Chrysostomus: *Nesciebam quid dicerem, & quare nesciebam? Cum sis hominationalis, irrationabilium opera facis: hac excusatio accusatione digna. Ira sunt verba, non mea, quomodo illius? Vires ira non habet nisi sumat abs te; ut si diceres, manus sunt non mea vulnera.* Sic sanctus Augustinus contra huiusmodi excusationes: *Non sciebam quia peccatum est; fuscè in Psalmum trigelimum quintum ad hos versus: quoniam dolose egit in conspectu eius &c.*

Certè sicut Homini rationali nihil magis est proprium & honorificum quam è ratione vivere, sic nihil magis oppositum & alienum quam ubi aliquid contra rationem egeris, hoc ipsum excuses quòd ratione non uteris, quasi hoc excusare posset hominem quod est in homine magis probrosus. *Esto vir*, dicebat David moriens, Salomoni filio, *& intellige universa quæ agis & quocunque te verteris.* Hoc est scilicet esse virum, ut jam alibi dictum est, *sic intelligere universa quæ agas & dicas.* Quomobrem ipse Salomon Proverbiale librum bene longum scripsisse se ait, *ut datur parvulis astutia, id est dexteritas, industria & attentio ad bene agenda omnia, ut sanctus Basilius interpretatur vocem Παιδείας qua*

2. Pet. 2.

1. 2 q. 76.

A. 2.

1. Cor. 14.

Hom. 29. ad Pop. aut

In P. 35.

3. Reg. 2.

Prov. 1.

Haymensue Pars tertia.

A A

qua

Ibid. 4. qua utuntur Septuaginta, & quam ipse Sapiens sic declarat: *Oculi tui recti videant, & palpebra tua precedant gressus tuos, dirige semitam pedibus tuis, & omnes viae tuae stabiliantur.* Sic Ecclesiasticus: *Ante omnia opera, verbum verax precedat te; & ante omnem actum consilium stabile.* Sic Christus Dominus tam saepe in Evangelio ut nihil saepius repetitum invenias, *Videte, vigilate, & orate, quod vobis dico, omnibus dico, vigilate.*
Marci 13. Quorum enim cum gratiae & divina subsidia nisi simul advigiles in illis recipiendis & in actum reducendis? Non si totum coe-

lum tibi adesset, quidquam proficeret si tibi defueris; neque si totus in te ruat infernus, tibi oberit si cum gratia vigilaveris. Esto vigilantior praesertim in congressu cum aliis, citò enim abripitur animus tuus.

Vide in 1. parte, communem SS. Confessoribus non Pontificibus, ubi haec declaratur Veritas:

Quantum cuique est vigilantiae, tantum virtutis & meriti.

F E R I A Q V A R T A .
P A R A B O L A S E M I N I S P A V L A T I M
G E R M I N A N T I S E T I N C R E S -
C E N T I S .

Sic regnum Dei, quemadmodum si homo iaciat sementem in terram, & dormiat, & exurgat nocte & die, & semen germinet & crescat, dum nescit ille. Marci 4.

V E R I T A S P R A C T I C A .

I P U N C T U M

Neque quies nisi sollicita; neque sollicitudo nisi quieta.

S E N S U S E S T D E P R O G R E S S U S P I R I -
T V A L I , in quo faciendo sic concilianda sunt quies & sollicitudo, ut sicut non alia quies est admittenda nisi qua sit sollicita de virtutibus acquirendis & exercendis: ita sollicitudo non alia imponatur nisi sit quieta. Quod postremum hic praesertim urgetur, ac propterea sic veritas practica planius proponi possit.

Quae ad progressum spiritualem sollicitudo valet, sit quieta, vel non valet.

R A T I O E S T , Quia idcirco ad spiritualem progressum sollicitudo valet, ut qua à nobis pendant rectè & discretè curamus;

Atqui ad hanc rectam & discretam curam, sollicitudo debet esse quieta.

Ergo ad progressum spiritualem sit quieta necesse est; quae non omnino valet.

BREVIS haec quidem Parabola verbis est, sed satis longa & fecunda sensu. Proponitur nobis in persona seminantis Agricola, quam sollicitudinem gerere debeamus circa praesentem animae nostrae statum & profectum. In qua quidem sollicitudine sicut errari potest defectu, ita & excessu. Deheeret qui non satis esset sollicitus; sed in ea excederet qui nimis anxie & inquietè se teneret sollicitum. Imitandus est igitur hic Parabolicus Agricultor qui sic laborem suum cum quiete temperat, ut quantum necesse est agro & semini seminato, laboret; de caetero autem dormiat & quiescat; nam, ut ait Dominus, *semen germinat & crescit dum nescit ille.* Vitro enim terra fructificat, primum herbam, deinde plenum frumentum in spica, & cum produxerit fructum, statim mittit falcem, quoniam odest messis. Quali diceret, facit tantum Agricola circa semine quod sibi faciendum videt, agrum colit, seminat & metit suo tempore, dum interim sine illius cura & sollicitudine frumentum crescit. Sic planè nobiscum est agendum; nam sicut in illo naturali frumenti vel seminis incremento progressus spiritualis designatur, sic in illa temperata sollicitudine Agricultoris, exprimitur quieta nostra sollicitudo quae ad talem progressum

gressum valet. Ita porro valere dicitur, ut nisi sit quieta, omnino non valeat

Ratio est multum expendenda, quod scilicet ad hoc præcipue sollicitudo sit necessaria, ut quæ dependent à nobis rectè & discretè curemus. Sunt enim alia in hoc nostro progressu quæ à nobis liberè dependent cum Gratia; & alia quæ prorsus non dependent, sed à solo Deo. Liberum est tibi modo legere, orare, meditari, silere & similia; sed non ita in potestate est, contemplari, affici, gustare Divina, intimos pietatis sensus habere, & quæ sunt huiusmodi, quacunque in materia; Unde illud tandem sequitur ut si quæ sollicitudo adhibenda sit circa profectum animæ, in eo potissimum versari debeat, ut distinguamus illa libera à non liberis, & in utrisque tam diversè nos geramus quam diversa sunt in agendo; id est, in iis quæ sunt libera non negligamus quod nostram est, nulli parcamus labori, nulli curæ ac vigilantia quantum quidem id exigit rei necessitas; at verò in aliis quæ non sunt libera quæ sunt veluti extra nos seu extra nostram potestatem, minimè prorsus à nobis includetur & laboretur. Quorsum enim ille labor in re quam adipisci nullo modo possis? Nonne idcirco dicitur; *Noli resistere contra faciem Potentis, nec coneris contra scutum suum.* Ac rursum: *Quis vestrum cogitando potest adstruam suam cubitum unum? Si ergo neque quod minimum est potestis, quid de cætero solliciti estis?*

Ecclesi. 4. h. 12.

2. Cor. 3.

Et quod forte est alias commemoratum, hic apte Apostolus, *Ut quemadmodum promptus est animus voluntatis, ita sit & perficiendi, ex eo quod habetis.* Notanda verba. *Si enim voluntas prompta est, secundum id quod habet accepta est, non secundum id quod non habet.* Nec enim minus hallucinari est & aberrare, si quod non possis, indiscretè velis & cures, quam si nullo modo cures quod possis & debeas. Nonne in hoc sæpe erras? Et nonne gravis est error?

II. PUNCTUM.

A TQVI ad hanc rectam & discretam curam sollicitudo debet esse quieta. Id est, ut rectè discernas libera à non liberis, atque ut discretè in utrisque te geras, agendum cum agendum est, & patiendum cum est patiendum, oportet habere animum valde quietum & tranquillum, cum alioquin si perturbatus sit, non illa rectè dijudicet & discernat, ac proinde ibi desudet ubi esset quiescendum, & ibi quiescat ubi esset laborandū

Hæc est enim humana infirmitas nisi quis diligenter adverteat, ut dum sollicitè aliquid volumus promovere, statim angamur & cruciemur animo, unde duo illa incommoda ex æquo gravia manant; alterum quo agenda deferimus; alterum quo non agenda tentamus; quod enim est in potestate nostra pene semper negligimus, & quasi nostra in manu positum, vix curamus; quod verò extra est & longius distitum, id porro avidius consecramur. Cui utrique incommodo remedium aliud non est opportunius quam si sollicitudo sit quieta, id est, suis se contineat finibus, id unum curet quod curam exigit. *Martha Martha sollicita es & turbaris erga plurima; porro unum est necessarium.* Sollicitudo non reprehenditur, sed sollicitudo turbata & inquieta. *Non affligas te ipsum in consilio tuo. Nonne id æquum vides & rationale?*

Luc. 10.

Ecclesi. 30

III. PUNCTUM.

QVAECVNQVE est igitur ad profectum spirituales necessaria sollicitudo, tam sit quieta necesse est, quam illa est necessaria; Quia nisi quieta sit, erit anxiosa; si autem anxiosa, nihil agere nihil eorum quæ agenda sunt, volet; nihil eorum quæ agenda volet, poterit, sicque solum permanebit cassa illa sollicitudo & affectio spiritus de qua Sapiens quæ adeo nihil promovet spirituales profectum ut illum valde retardaet. *Quid prodest ei quod laboravit in ventum? Fuci multū strepunt sed non mellificant apes verò mel suū, sine ullo strepitu conficiunt.* Quamobrem sic sollicitè laborandum in liberis, ut in aliis plane quiescas. Sic ipsi etiam quies labori permiscenda est & quieti labor; ut quietus sit labor, id est, dum laboras hoc tantum velis quod possis cum Gratia; & quies non sit otiosa, id est, dum nihil operari potes in non liberis, non cesses interius operari volendo nihil posse aliud: quandoquidem sic ordinavit Deus; *Omnem reliquam sollicitudinem projicientes in eum, quoniam ipsi cura est de nobis.* Sic Sapiencia illa quæ cuncta cum Deo fecit & elaboravit se in omnibus requiem quasi *Is 38.* *vise ait, & sic in hereditate Domini moraturam.* *Marci 10.* Hæc est videlicet hereditas Domini in medio hostium; hæc est in pace amaritudo: hoc centuplum cum persecutionibus: hoc in omni tribulatione gaudium, de quo Scripturæ.

Ecclesi. 5.

1. Pet. 5.

Ecclesi. 24.

Is 38.

Marci 10.

2. Cor. 1.

Sic beatissima virgo Dei para si nul utrumque tanta fidelitate jungebat ut quod ait S. Bernardus, in ea esset & *Martha negotium, & Maria non otiosum otium.* Sanctus verò Anselmus: *Circa An 2 pluri-*

Serm. 2 de

Assumpt.

B. Virg.

plurima, inquit, ut Martha occupatur: circa unum, ut Maria, delectabatur.

1. P. Hist. Soc. IESV, l. 13. n. 28.

Ecclasi. 11.

Sic beati illi spiritus qui animarum custodiam suscipere, ita suis sollicitè invigilant ut semper quieti, semper beati sint: unde illud est quod de Sancto Ignatio Soc. IESU Fundatore legitur, qui cum angore immodico ubi res minus è tententia caderet, unum è suis cruciari sciret, admonuit eum id quod sæpè habebat in ore, *Angelos ut imitari studeret, qui in animarum sibi commissarum custodia omnem quidem diligentiam præstant, sed eventus quicumque sit, nihil de tranquillitate, nihil de beatitudine sua deperdant. Confide in Deo, & mane in loco tuo*, inquit Sapiens, id est, in eo animi statute contine quem statuit Dominus; adeo ut nihil ultra velis quam quod ipse velit, licet id

parum tibi videatur, sic enim pro certo & constanti habere debes te in illo modico plus profecturum quàm in magno. quia sic tecum Deus aderit. Sic namque pergit Sapiens: *Facile est enim in oculo Dei subire honestare pauperem. Benedictio Dei in mercedem Iusti festinat, & in hora veloci processus illius fructificat.* Vide quid in te hic nimium & quid resuscandam. Nec pietatem excuses, aut quid aliud præendas. Jam enim supra in 2. parte declaratum est:

Fer 2. Hebdom. Sancta.

Impietatis genus esse pieratis cultoribus nimis commune; plura quàm possint velle facere: & quæ possint, non facere.

FERIA QUINTA.

PARABOLA GRANI SINAPIS, ET FERMENTI FERMENTATI.

Simile est regnum cælorum grano sinapis quod minimum est omnibus seminibus, cum autem creverit, maius est omnibus oleribus.

Simile est regnum cælorum fermento quod acceptum mulier abscondit in farina satis tribus, donec fermentatum est totum. Matth. 13.

VERITAS PRACTICA.

Nec magna bene, si parva malè.

SENSVS ET RATIO PROPOSITIONIS EST, *Quod magna non bene fiunt, si ex sola consideratione eorum magnitudinis bene fiunt.*

Sed si parva malè fiunt, signum est magna bene fieri tantum ex considerata eorum magnitudine.

Ergo neque magna bene si parva malè fiunt, si que nihil profectus efficiet, nisi tam parvu quam magnu bene gerendu ex aquo studens.

I. PUNCTUM.

PROLATA hic duplex Parabola quæ jam alibi declarata est, eundem habet finem qui est humilitatis commendatio, vel rerum minimarum cura diligentior quàm

haberi soleat. Videri potest accuratius in textu evangelico & expendi. Tum verò ad propositum finem de minimis non negligendis attendè consideranda est veritas quæ dicitur, *Nec magna bene si parva malè fiunt.*

Atque hæc ratio quæ inter alias hic assertur, non est vulgaris, quod scilicet non bene magna fiunt, si quis ex sola eorum magnitudine, seu magnitudinis consideratione moveatur, ad ea perfectè accuranda. Sic autem declaratur: cum quævis magnitudo rei ordinariè spectetur potius secundum iudicium hominum quam Dei; si quis in agendo sic respiciat illam magnitudinem ut hoc respectu præcipuè moveatur ad agendum, is certè movebitur propter respectum hominum, potius quam Dei. Qui sic autem movebitur ad agendum, non potest dici coram Deo bene quod agit agere; nam agere aliquid propter respectum humanum non est illud bene agere, quantumcumque ex alia

ha parte opus perficiat, deest illi pars potior quae in puro fine ac recta intentione est posita. *Math. 32.* Omnia opera sua faciunt ut videantur ab hominibus, aiebat Dominus de Pharizæis; & idcirco quid boni agerent non bene ab eis agi pronuntiabat, quia ex fine ac intentione operantis, bonitas operis sic est deducenda, ut si bonus non sit finis, quantumcumq; speciosæ sint aliæ partes, bonum omnino non sit opus. Oculus ille est operis, qui si tenebrosus sit, totum operis corpus tenebrosum erit, ut sæpe alibi dictum est. Imo & quanto rei seu actionis aliæ partes apparent eminentiores & laude digniores, tanto secdius ex impuro fine torares, totaque actio deturpatur, cum in pulchro corpore sit facies turpior, aut in pulchra facie turpior nævus magis offendar.

Et certe id longe est magis deplorandum, reni alioquin magnam & probatam defraudari suo fine, & sua Deum privari gloria quæ inde redundasset, si purè in illum actio directa fuisset. *Job.* Non me invocasti Iacob, nec laborasti in me Israel. Id est satis quidem in multis laborasti sed non in me, non propter me, & idcirco frustra laborasti, nihil etiam ex me referes, nihili duco labores tuos. Vel quasi diceret, si me voluisses spectare in tuis operibus, si mihi uni placere & vacare studuisses non laborasses sicut laboras volendo placere hominibus; neque enim qui his placere volunt semper placent; multum propterea & sæpe frustra laborant; at verò nullus mihi placere voluerit quin placeat, nullus hinc labor, nullum impendendum; *Placere Deo voluisse, placere est;* & tamen ista facilitate non permoveris, non me invocas, non me cogitas, non mihi vacas, quasi id laboriosius esset in opere tuo, quod est facilius.

Probrōsa certe expostulatio, & argumentum evidens non parvi defectus operum quæ ad Deū non diriguntur. Quid enim cætera conferant si nihil à Deo referunt? Quis nisi vanus & stultus se putet recte concionatum esse, si nullam apud Deum in tota concione gratiam, sed popularem duntaxat auram fuerit affectus? *Math. 6.* Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. O dignum labore præmium! Vanum seminatunt, & turbinem mofuerunt.

II. PUNCTUM.

SED si parva male sunt, signum est magna bene fieri tantum ex considerata eorum magnitudine. Cur enim illa malè, & hæc bene: nisi quia illa parva sunt, & hæc magna? Nam si magna bene

fierent quia sic debent bene fieri, cur non etiam parva bene, cum æquè suo bene modo fieri debeant? Non exigitur forte tanta cura in parvis quanta in magnis, sed tamen quanta est necessaria cura ut bene fiant, tanta exigitur, quia ut dixi non minus debent bene fieri quam magna; Nonne in illis Deus colitur sicut in magnis? Nonne ad illa peragenda opus est gratia? Nonne ad hanc habendam gratiam opus fuit Christi sanguine & meritis? Nonne merces cælo reposita, vel danti potum aquæ frigida? Nonne verbo etiam otioso poena indicta? Nonne de parvo quovis opere debet illud ex Scripturis timeri, *Matth. 10.* dicitur qui facit opus Domini fraudulentè?

Et certè si perfecti esse debemus sicut Pater noster cælestis perfectus est; id est, ut cuncta perfectè nostro modo sicut ille suo faciamus; quid est tam parvum & minutum in creatis quod non sit perfectum in suo genere? *Gen 1.* Vidit nempe cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. *Gen 1.* Cuncta fecit bona in tempore suo. *Eccl. 3.* OMNIA opera Domini bona, & omne opus hora sua subministrabit. *Eccl. 39.* Non est discere, hoc illi nequius est: omnia enim in tempore suo comprobabuntur.

Denique donec transeat cælum & terra, jota unum aut unus apex non prateribit à lege donec omnia fiant. Qui ergo sol velit unum de mandatu istu minimis, & docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cælorum. Id est, de spectissimus erit, & quasi nullus, quia qui negligit negligetur; qui autem minima non curat, idcirco non curat quia minima sunt & quia illa negligit; unde & illud sequitur quod erat declarandum, nempe ex hoc minimorum neglectu facile colligi quod si magna diligentius & accuratius fiant, non alio motivo & respectu ita fiant, quàm quia magna & magnifica sunt, quàm quia speciosa & splendida sunt eorum hominibus, *Species decipit te. SIVE masculum, sive faminam obtulerit, immaculata erunt omnia.*

I. PUNCTUM.

NEQUE ipsa ergo qua dicuntur magna, bene fieri, si parva malè. Nam sicut bene tantum propter eorum magnitudinem, & nullo modo propter Deum, neque ex aliis motivis supernaturalibus, quorum defectu deficient ea parte quæ est magis necessaria ad moralem bonitatem operis, nempe sine ac intentione operantis; ac proinde non magis perfecta erunt moraliter, quam perfectum non esset opus aliquod naturaliter si

Hebr San

Math. 32.

Luc. 11.

Job.

Math. 6.

Os 8.

Math. 10.

Jer. 48.

Math. 5.

Gen 1.

Eccl. 3.

Eccl. 39.

Math. 5.

Dan. 13.

Levit. 3.

ne sua forma; nam quod est forma in Physicis, hoc est finis in moralibus. Vide, contemplare corpus sine anima, quale est illud naturaliter, quam scdum & horrendum, quia videlicet deest illi sua forma. Sic planè est moraliter & coram Deo quivis homo sine suo fine, sic est quodlibet hominis opus destitutum sine suo, corpus est exanime, *Sepulchrum dealbatum, foris apparetur hominibus speciosum, intus autem plenum ossibus mortuorum, & omni spurcitia:* Unde est illud Sapientis: *Deum time & mandata ejus observa:* hoc est enim omnis homo: Nempe moraliter, quia hic est finis hominis ut Deum timeat & revereatur, ad hoc creatus est & redemptus, sicut Physicè & naturaliter homo est animal rationale seu ex anima rationali & corpore compositum; & sicut Physicè desinet esse homo, quando desinet esse talis forma ut dictum est; sic desinet esse homo moraliter, quâdo desinet talis finis in quo est omnis homo. *A spexi terram & ecce vacua erat & nihil,* ait Propheta, *intuitus sum & non erat homo,* quia videlicet ante dixerat, *bens facere nescierunt* Non desinebant esse homines physicè & naturaliter, sed desinebant moraliter quia deerat illis suus finis qui est bene agere. Quod si ibidem etiam Propheta refert se non vidisse cœlos aut alias mûdi partes idcirco refert, quia tamen si subsisterent sicut & homines, quia tamen ipsi homines tunc erant quasi non essent, sic neq; aliæ creaturæ, quæ sunt tantû propter ipsos homines.

Atque hinc etiam quando de vanitate in Scûpturis agitur, intelliguntur hoc præsertim nomine, magna hæc & speciosa de quibus hic agimus, & quæ dicuntur vana seu vanitas quia vacua sunt & suo fine destituta. Undenam autem & à quo destituuntur suo fine nisi ab homine qui dum il-

lis utitur, respicit potius eorum magnitudinem & speciositatem quàm Dei gloriam, seu quid aliud supernaturale & divinum; unde & ipse homo dicitur *vanus vanitatum*, quia ipse est causa vanitatis quæ inest in aliis creaturis. Ipse est qui eas vanas facit, dum illas evacuat suo debito fine, sicq; seipsum etiam privat suo merito, suaq; vera & æterna utilitate quam derivaret ex creaturis, si bene illis uteretur, id est, si earum usum in bonum finè converteret. *Nolite recedere à tergo Domini, sed servite Domino in omni corde vestro. Et nolite declinare post vana quæ non proderunt vobis, neq; eruent vos, quia vana sunt.* Quasi diceret, nolite tantum spectare magna illa & speciosa prę quibus parva negligitis; nam sic fieret ut nullum bonum opus in æternam vestram salutem efficeretis; quandoquidem ipsa quæ putaretis bona opera non essent nisi vana, & quibus periretis potius quàm salvaremini.

Omnia vestra in charitate fiant, inquit Apostolus: Sive magna sive parva sint, omnia in charitate, excellenter & perfecte, *Omne quodcumq; faciitis in verbo aut in opere: omnia in nomine D. N. IESV Christi. SIVE manducatis sive bibitis sive aliud quid faciitis: omnia in gloriam Dei facite.* Si magna faciitis, non quia magna sunt faciite, sed quia magnus & gloriosus Dominus propter quem illa faciatis: quod si parva occurrunt facienda, sic faciite ut magna propter ipsum Deum qui non minus in parvis magnificatur quam in magnis: aut si non in parvis, nec in magnis. *Qui in modico iniquus est, & in majori iniquus est.*

Vide in 1. parte, Dom. 6. post Epiphani, Sabbatum ejusdem Hebdom. 6. Et in hac 3. parte, Sabbatum Hebdomadæ quartæ.

FERIA SEXTA.

PARABOLA THESAVRI ABSCONDITI ET INVENTI IN AGRO.

Simile est regnum Cœlorum thesauro abscondito in agro quem qui invenit homo abscondit, & præ gaudio illius vadit, & vendit universa quæ habet, & emit agrum illum. Matth. 13.

VERITAS PRACTICA.

Non tam spectatur quid doceas pro divinis quàm quid non dones.

RATIO EST, Quia quod unum spectatur in istis, est, ut teipsum totum dones.

Sed si quid reserves, si quid non dones, non teipsum totum dones.

Ergo nihil reservandum: nec tam spectatur quid dones quàm quid non dones, nihil ut omnino reserves annuum.

I.PUN.

I. PUNCTUM.

INSIGNIS est quæ hic Parabola proponitur ad cognoscendum pretium quo res divinas & cœlestes præ temporalibus æstimare debemus. *Theſaurus est absconditus*, non modo cœlestis beatitudo, sed & Perfectio quæ ad eam ducit, & virtus qualibet, quæ pars quædam est perfectionis, pro qua comparanda sic alia quævis donanda sunt, ut non tam spectes quid dones quam ut universim omnia dones & nihil prorsus reserves.

Hæc est utilissima veritas modo diligenter expendenda; atque illud imprimis quod in declaratione habetur, tanquam universale principium & fundamentum totius ædificij spiritualis ac negotiationis evangelicæ: nempe id spectari vel maximè, ut te ipsum totum dones, ut se tibi etiam totum Deus dones; non tua sed te petit Dominus, quem admodum Corinthiis dicebat Apostolus: *Non quero quæ vestra sunt, sed vos.* Sic aptè S. Augustinus, *Si hoc solum, inquit, nobis promitteret Deus quod dixi modo, quibus potius verbis descripsi ac commendavi, quantis erat emendum si uxore esset? Quantum dandum erat ut emeretur? Sufficeretne quidquid haberes etiam si totum mundum possideres? Et tamen venale est, emere si vult, non multum exactus de re magna propter pretij magnitudinem: tantum valet quantum habes. Noli querere quid haberes, sed qualis sis. Res ista tanti valet quantum es tu. Te da &c. habebis illam.*

In quibus S. Augustini postremis verbis duplex quedam ratio, cur ita nos ipsi universim donandi simus continetur. Prima est, quod res spiritualis & cœlestis quam nobis comparare volumus tantum valet quantum ipsi sumus. Pluris quidem valet cum Deus ipse possideatur charitate, & beatitudine; sed quia nihil supra nos pretiosius ducimus, hoc ideo pretio æstimatur. Secunda & valde notanda ratio, quia hoc ipso quo quis se ipsum totum donavit, perfectionem attingit, neque etiam aliter eam attingere potest quam sic se ipsum totum dando, unde fit ut nullum pretium si perfectioni & beatitudini magis adæquatam quam hæc perfecta sui donatio. Sicut nulla res plene beatum hominem potest facere quata totus possessus Deus; ita planè nihil æquè ad beatitudinem disponit ipsum hominè, quam plena & perfecta sui traditio.

Sunt quidem et hujus donationis varij gradus sicut & ipsius beatitudinis ac perfectionis, pro diversa hominum conditione & vocatione; sed

cujuscunque vocationis sis, si vis ejus perfectum gradum attingere, tam necesse est te, tuo modo, totum dare Deo, quam cuivis alteri perfectionis status se totum tradere. *Emulor vos Dei amulatione*, ajebat Apostolus nuptis & innuptis, *despici enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo.* Id est, volo vos omnes in vestro statu sic totos & integros esse Christi & Dei, sicut in suo virginitatis statu, virgo se sponfam & se totam tradit Christo. Est enim quædam virginitas mentis sicut & corporis, illa autem virginitas in eo consistit, ut, quantum quis potest sincero, integro & plenè puro affectu se totum Christo donet, sicut ipsum totum sibi æmuletur Christus. Itane nos Christus? Nos sibi Christus ita æmuletur? Nos vero hanc Christi æmulationem repudicemus & dedignemur!

II. PUNCTUM.

SED si quid reserves quod non dones, non te ipsum totum donas.

Sumas quidem Dei omnes quidquid sumas, neque ei quidquam donari potest, quod non sit totum ejus; sed quia nos ab eo per inordinatos rerum humanarum affectus retrahimus, tunc nos ipsos ei totos damus quando illos affectus ita moderamur & abdicamus, nulla ut planè re mundi ab ejus amore & servitio abducamur. Sive ergo rem possideas ut sæcularis, sive reliqueris omnia ut Religiosus, si vis totus esse Dei, sic totum à rebus affectum retrahere debes, ut quantum magis aut minus retraxeris, tantum magis aut minus sis Dei. Et sicut non est necesse sæculari suis se exuere facultatibus, dummodo suis se exuat affectibus: sic non sufficit Religioso sua relinquere omnia nisi suorum omnium deponat affectum. In hoc uno vel maximè tota nostri donatio sita est vel effectu simul & affectu, aut certe solo affectu res omnes præter Deum abdicemus, unde tandem id Religiosus videt, quod si quid rei propria etiam sine affectu retineat, aut si quid affectus erga rem sine re sibi reservaret, non se totum daret, ita & sæcularis agnoscat quod si quid inordinati affectus cum re servata reservat, se ipsum totum minimè donat. Nam *Te ipsum* hoc in affectu præcipuè temperando consistit, quapropter S. Bernardus ad hęc Petri verba: *Ecce nos reliquimus omnia: OMNIA sanè dixerim*, inquit, *non tantum possessiones sed etiam cupiditates &c. eas maxime. Plus enim concupiscentia mundi quam substantia nocet.* Et hæc fugiendæ daturæ causa divitiarum præcipua est, quod aut vix, aut nunquam sine amore velle aut possi-

2. Cor. 12.
Serm. 64.
de Verbis
Dom.

possideri. Age ergo qui relinquere universa disponis ut quosq; inter relinquenda numerare momento, imo verò maxime & principaliter abnega te metipsum si desideras sequi eum qui exinanivit propter te se metipsum. Et paulò post de propria voluntate distinctius agens, fuge sanguisugam hanc & omnia reliquisti. Hac enim omnia irabis ad se.

Tum post multa declarans eos qui non percipiunt promissam centupli gratiam, non se totos, non omnia sua dedisse sed sibi reservasse aliquid sic præclare & aptè ad rem nostram; Sunt enim loculi non modò pecunia, sed propria voluntati. Scrutetur proinde vias suas & studia sua, qui promissam centupli gratiam sibi deesse causatur: nec dubium quin inveniat angulum & draversorium, reclinatoriumq; non quidem filij hominum, sed aut foveam vulpi, aut volucris nidum. Magis autem perfectus, obsecro, relinquat omnia, & solum sequatur Christum, iactans cogitatum suum in Deo, vni-triendus ab eo, & centuplũ sine dubio percepturus. Neq; enim potest solvi Scriptura, nihil sibi retineat, nihil suu, ne modicum fermentum totam massam corrumpat. Sed enim qui sibi retinent aliquid, & in ipsis quoq; sanctorum collegiis proprio aut desiderio aut forsasse consilio importunus adhaerens, sciolos sese faciunt, & de se aliquid sibi retinentes, quos penitus abnegasse & divina Providentia ac obedientia Patrum, consiliis quoq; spiritualium Virorum debuerant commississe.

Ex quibus & aliis quæ S. Pater fuse prosequitur, duo hæc patent: alterum, quid sit sibi servare aliquid neque omnia sua dare: nempe cum voluntatem propriam propriumque consilium retinemus, non acquiescentes facile iis quibus nos regendos dedimus: alterum verò quod si partes illas nostri reservamus, nunquam nos plenè totos tradimus, nec capaces sumus earum promissionum, quas Christus fecit iis qui sua omnia seque totos relinquere. O damnosa voluntas! o perniciosum consilium, quod sibi qui reservat, tam malè sibi consultit, quàm qui unum pro centuplo dare nollit.

III. PUNCTUM.

NON tam ergo spectatur quid dones pro divinis quàm quis non dones, quidve tibi reserves. Nam cum hoc unum spectetur maxime ut te totum dones, si quid reserves, quantumcunque sit exiguum præ illo quod dedisti, tamen ita nocet ut nihil pro divinis te dedisse putandus sis coram Deo, quia non dedisti quod erat dandum, non dedisti te ipsum totum. Esto dederis ingentem pe-

cuniarum vim, multa reliqueris prædia, & domum Deituis muneribus dixeris, sed reservasti tibi unum aut duos loculos, reservasti eorum quæ dederis, vel quæ cum facultate possides nimis tenacem affectum: reservasti in multis propriæ ductum voluntatis, & consilii quandam proprietatem: non ita considerantur illa multa & magna quæ dederis, quàm ista exigua & pauca quæ tibi servas. Non ita consideratur Saul quod sex dies expectavit Samuelè, quàm quod non uno die vel una quæ supererat hora, cum expectavit Non ita considerantur, quàm multa idolorum genera variasq; species demoliti sint multi Reges Judæ, quàm quod lucos omnino non exciderint in quibus Judæi sacrificia faciebant. Non ita deniq; considerantur quæ puræ essent illæ quinque virgines quæ cum lampadibus suis expectarant Sponsum aut quamdiu quædam; cum affectu expectassent quàm quod non sibi suisq; lampadibus invigilassent, ut qua hora veniret Sponsus essent paratæ. Neque enim magnum aut multum aliquid censerit debet, quod pro Deo, pro Cælo, pro Perfectione vitæ spiritualis dederis quantumcunque illud magnum & multum sit, cum Deus & quæ confert dona spiritualia longe præponderet quibuscunque illis magnis & multis temporalibus datis: sed negare aliquid propterea sed non omnia sua dare propterea: tantus est donorum celestium contemptus, ut nihili fiat quæcunque alia data sint quamdiu deest aliquid dandum. Sic enim ut dictum est, totum deest: quia sic totum petitur ut nisi totum detur, nihil detur.

Quod vel ex eo valde confirmatur, quod dicitur pauca & exigua quidam dederint, si tamen tota sua dederint, longè plus dederunt quàm qui multa & pretiosa, non tamen omnia sua largiti fuerint. Quod præclare admodum prosequitur S. Gregorius, ubi de duobus primis Apostolis qui relictis omnibus secuti sunt vocantem Dominum, & de tota hac materia quod superest pluribus dicere ad intellectus & voluntatis affectum, sic ait. Fortasse aliquis tacitis sibi cogitationibus dicat: ad vocem dominicam uti: q; iste Piscator, quid aut quantum dimisit, qui penè nihil habuit? Sed in hac re, fratres carissimi, affectum debemus potius pensare quàm censum. Multum reliquis qui sibi nihil retinuit; multum reliquit qui quantumlibet parvum, totum deseruit. Multi dimisit qui cum re possessa, etiam concupiscentiis renuntiavit. A sequentibus ergo tanta dimissa sunt, quantum non sequentibus concupisci poterunt. Nemo igitur etiam cum quosdam conspicit multa reliquisse, apud semetipsum di-

1 Reg. 13.

3. & 4. Regum.

Math. 25.

Hom. 5. in Evang.

cat, imitari huius mundi contemptores volo, sed quod relinquā, non habeo. Multa fratres relinquitu si desideriu terrenū renuntiatis. Exteriora etiam nostra Domino quamlibet parva sufficiunt: ornantq; & non substantiam pensas: nec perpendit quantum in eius sacrificia sed ex quanto profertur: nam si exteriorem substantiam perpendamus, ecce sancti negotiatores nostri perpetuam Angelorū vitam datu retibus & navi, mercati sunt. Estimationem quippe pretij rete non habet, sed tamen regnum Dei, tantum valet, quantum habes. Valuit namq; Zaccheo dimidium substantia: quia dimidium aliud ad hoc quod iniuste abstulit, restituentium in quadruplum reservavit. Valuit Petro & Andree dimissis retibus & navi. Valuit vidua duobus minutis. Valuit alteri calice aqua frigida. Regnum itaq; Dei, ut diximus, sansum valet, quā-

tum habes. Pensate itaq; fratres, quid viliū cūm emitur, quid carius cūm possidetur? Sed fortasse nec calix aqua frigida suppetit qui indigenti praebeatur etiam tunc securitatem nobis promittit sermo divinus. Redemptor etenim nato, Caeli cives ostēsi sunt qui clamarent, Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bona voluntati. Ante Deum q; oculos nunquam est vacua manus à munere, si fuerit arca cordū repleta bona voluntate. Et quae plura pergit de hac bona voluntate quae suprà relata sunt.

Vide quid tibi desit, quod minus omnia deditis. Scrutabor Ierusalem in lucernis & visitabo ju-
per viros defixos in facibus suis. Soph. 2.

Videri potest in 3. parte, Feria 3. Hebdom. 2. post Epiph. In 3. parte, Feria 3. Hebdom. 13. In 4. parte, Dominica 17.

S A B B A T O.

PARABOLA PRETIOSÆ MARGARITÆ.

Iterum simile est Regnum Cælorum homini negotiatori quarenti bonas margaritas, inventa autem una pretiosa margarita, abiit, & vendidit omnia quae habuit, & emit eam. Matth. 13.

VERITAS PRACTICA.

Quantum peritus & prudens est evangelicæ margaritæ Negotiator, tu tantum imperitus es & imprudens nisi prospicias.

RATIO EST, Quia quantum ille Negotiator peritus & prudens in evangelicæ margaritæ negotiatione, tantum alter est imperitus & imprudens, qui in eadem negotiatione se opposito gerit modo.

Sed tu, nisi prospicias, se in eadem negotiatione, opposito geris modo.

Ergo quantum ille peritus & prudens est, tu tantum es imperitus & imprudens: quod cum non possit non esse damnosissimum, sanè est quod prospicias.

I. PUNCTUM.

QUÆNAM sit illa pretiosa margarita, quis Negotiator, qui omnia sua vendidit ut illam emeret, quænam sint illa omnia quæ propterea vendidit, & quàm deniq; fuerit peritus & prudens in illa sua negotiatione, dicetur opportunius in ipso proposito veritatis expositivo discursu, ut manifestius videas, quàm sis imperitus & imprudens qui cum in eadem margaritæ negotiatione veteris qua ille negotiator, te opposito planè modo geras, nisi diligenter prospicias. Hic est itaque totius considerationis fructus ut cum videris te in ea præcipuè parte illi esse oppositum in qua est peritus & prudens, agnoscas te imperitum & imprudentem, & quantum fieri potest, respicias.

Ac primò quidem ut evidentius & certius res tota procederet, præmittenda fuit hæc universalis Propositio, quod quantum ille Negotiator evangelicus peritum & prudentem se in sua negotiatione ostendit, tam imperitum & imprudentē

sequi alius manifestet, si in eadem negotia-
 tione veretur & se opposito gerat modo? Nonne
 hoc evidens & manifestum? Nonne oppositio
 est eadem scientia in ratione suae oppositionis?
 Nonne bonus & malus: justus & injustus, pru-
 dens & imprudens sunt inter se oppositi qua ip-
 sa ratione bonitas & malitia: justitia & injustitia:
 prudentia & imprudentia inter se opponuntur?
 Quamobrem sicut est ratio quaedam propter
 quam Negotiator evangelicus maxime prudens
 & peritus habetur: profecto si opposita & contra-
 ria ratio reperitur in alio quovis negotiatore
 circa eandem specie negotiationem, jure is meri-
 to imprudens & imperitus habebitur. Si prudens
 est Abigail quae Davidi victum subministravit,
 imprudens fuit Nabal qui eundem negaverat. Si
 prudens ille est qui moderatur sermones suos, ille
 imprudens est qui nullo eos modo moderatur. Si
 prudens ille est qui inventa una pretiosa marga-
 rita vendit sua omnia ut illam sibi emat, profecto
 alter ejusdem negotiationis & studij qui diu cum
 alio margaritam quaerit & reperit, nec tamen
 sibi eam cum possit comparat, imprudens est, si
 praesertim margaritae novit pretium & valorem.
 O quis novit evangelicam margaritam, & non
 cognovit ejus pretium?

1. Reg. 25.

Prov. 17.

II. PUNCTUM.

SED Tu nisi prospicias, te in eadem negotia-
 tione opposito geris modo.

Tria hic distincte consideranda sunt. Primum
 quae nam sit illa margarita. Secundum, quae
 Negotiator qui sua omnia pro illa comparanda
 prudenter vendit. Tertium, quae sit illi opposi-
 tus. De primo cum multae afferri possint interpre-
 tationes, tum illa modo est convenientissima,
 quae hoc margaritae nomen & virtutem transfert
 ad eam humilitatis partem quae mundi contem-
 ptum amplectitur. Sic S. Papa Gregorius, in ejus
 inquit, comparatione vile est omnia: nihil in ter-
 renis liber, deforme conficitur quidquid de terrena
 rei placebat sperare.

Hom. 11. in
Evang.

2. Par. 32.

S. quoque Chrysostomus, Delectis margarita
 in: si sper dum in conchyli fuerit, simul rursus ac
 perfectum fuerit, tum in gloria rebus, sic & nos.
 Et alia quae pergit Julius. Sic & aptissime liber de
 imitatione Jesu, Dixi, victoria tibi emenda pro
 pretiosis & aliis, in rebus humanis. Nam valde vi-
 lu & parva ut pene oblivioni tradita videtur vera
 ecclesiae sapientia: non sapiens ultra de se, nec magni-
 ficari quaerens in terra, quam multi ore tenus pra-

dicant, sed vita longe dissentiant; IPSA TA-
 MEN EST PRETIOSA MARGARITA à
 multis abscondita.

De secundo, nemini dubium est quin prima-
 rius hujus margaritae Negotiator fuerit Christus
 Dominus, qui, ut ait S. Leo, Voluntariam humili-
 tatem ab utero matris, usque ad supplicium crucis
 pro omni fortitudine & elegit & docuit. Quo mo-
 do verò propterea sua omnia dedit non erit
 difficile aut obscurum intelligere si revocemus
 in mentem quae bona Christus habere poterat,
 ut magnificè & gloriosè appareret coram homi-
 nibus in universo mundo, quibus tamen bonis
 abstinuit & sese privavit ne sic mundo gloriose
 appareret, sed pro gloria potius ignominiam re-
 ciperet. Hoc est enim Christum dare omnia sua
 pro hac pretiosa margarita seu pro mundi con-
 temptu quando sic suis omnibus bonis se abstin-
 et, ut inde mundo contemptibilis potius quam
 gloriosus appareat, & à mundo revera potius
 contemnatur quam honoretur. Sicut Moyses di-
 citur dedisse regnum Aegypti pro Christi oppro-
 brio, quando recusavit illud regnum sibi obla-
 tum tanquam filio adoptivo & haeredi, quando
 scilicet, ut ait Apostolus, Negavit se esse filium fi-
 liae Pharaonis, magis eligens affligi cum populo Dei
 quam temporalis peccatis habere jucunditatem,
 majores divitias assequens thesauro Aegyptiorum,
 improprium Christi. Sic Christus Dominus cum
 propositum sibi gaudium, id est, vitam aeternam
 bonis omnibus recusavit, ut sustineret crucem
 confusione contempta, jure dicendus est bona il-
 la omnia hoc ipso tradidisse, quo ea potuit acci-
 pere, neque tamen accepit aut usurpavit. Nunc au-
 tem vide attentius quae nam illa essent ejus bona
 & ne multitudinem obruaris, distingue omnia in
 tres illas ordinarias bonorum classes, quarum
 prima continet bona quae dicuntur fortunae seu
 temporalia, & corporalia. Secunda quae natura-
 les animi vel supernaturales complectitur do-
 tes, quae dicuntur bona spiritualia, vel etiam ho-
 nesta & honorifica. Tertia denique quae vitam
 ipsam, bonorum omnium summum, compre-
 hendit.

Serm. 7. in
Epiph.
Dom.

Hebr. 11.

Ibid. 32.

2. Par. 32.

De bonis itaque temporalibus, intueri quan-
 tam eorum copiam sibi comparare poterat qui Do-
 minus universorum erat, cui David acceptum
 referens quidquid possidebat, Tua est Domine, in-
 quiebat, magnificentia, & potentia & gloria, cum illa
 qua in caelo sunt & in terra, tua sunt. Tu es Domine
 regnum & tu es super omnes Principes. Tua diu-
 & tua est gloria, in manu tua magnitudo & impe-

716. 110

viu omnium. Domine Deus noster, omnia hac
 sortia quam parauimus ut adificaretur domus no-
 mini sancto tuo, de manu tua est, & tua sunt
 omnia MEVM est argentum, & meum est aurum,
 dicebat ipse Dominus. Per me Reges repugnant,
 per me principes imperant, mecum sunt diuitia &
 gloria, opes superba & iustitia, ut diem diligentes
 me, & thesauros eorum repleam. Quid ex his er-
 go non poterat sibi assumere? Quas non con-
 struere domos & palatia fabricare? Qualem co-
 mitatum & familiam ex omni hominum & An-
 gelorum cœtu non potuisset sibi sociare? Fuit-
 ne Cræsus ditior, fuitne Salomon gloriosior,
 fuitne alius quivis potentior, quàm is esse pote-
 rat qui habet in vestimento & in femore suo scri-
 ptum, Rex regum & Dominus Dominantium? Si
 splendere gloria, si fulgere imperio, si domina-
 tione regnare, quæ gens, quæ regna, quæ impe-
 ria, qui principes & qui Reges nõ se illi subiecif-
 sent & ex suis coronis omnibus unam forma-
 sent soli eius nomini & capiti imponendam? Sed
 nihil horum voluit, non regnum, non provin-
 ciam, non civitatem, non postremò domum, nec
 in ipso diverso loco ullum sibi parat, sed in
 angustiissimo terræ loco recipitur, in stabulo na-
 scitur, in præsepio reclinatur infans, & vir factus
 non habebit ubi caput reclinet. Poruitne is egen-
 tius nasci & vivere qui poterat splendidius? Cur
 porro tanta egestas in tam opulento viro? Cur
 tanta demissio in tam excelso? Nonne ut his suis
 datis bonis pretiosam illam emeret margarita-
 tam? Nonne ut sic mundum contemneret, & à
 mundo contemneretur?

Sic percutte celebrando singulares eius cor-
 poris Dotes, quanta esset eius venustas, quanta
 maiestas, quanta omni ex parte perfecta species,
 uno verbo, Spectosus erat præ filiis hominum; &
 qualis aliquando resplenduit in monte sancto,
 cum transfiguraretur coram suis tribus Aposto-
 lis, semper fulgere poterat, sic semper radiare;
 sed non sic sperni potuisset, non sic contemni.
 Contemnendum se volebat & deridendū, quid
 faciat in tanta corporis claritate? Adstupescunt
 omnes tanto splendore, tantam mirabuntur vul-
 tus gratiam, nullus eum averfabitur, nullus con-
 temnet. Non ita, inquit, splendorem potius re-
 primam, quam mei contemptus affectum Infirmabor,
 palle sciam, fatigabor, esuriam; Corpus
 meum dabo percutientibus, & genas meas vellen-
 tibus: faciem meam non avertam ab increpanti-
 bus & insipientibus in me. Non erit mihi species
 neque decor; & non erit aspectus. Quam obrem

verò ita? Ut qui me videbunt tanquam despectum
 & novissimum virorum, virum dolorū & scien-
 tem infirmitatem ne contemnant & dicant, quasi
 absconditus vultus eius & despectus, unde nec re-
 putavimus eum, aut cerè putavimus eum quasi
 leprosum & percussū à Deo, & humiliatū. O ve-
 det pretiosam margaritā quæ tali pretio æstimatur!

SECUNDA bonorum series complectitur
 eas animi partes & vitæ status qualitates, quæ
 commendationem imprimis apud omnes ha-
 bent, & honorem conciliant, quo in bonorum
 genere quàm insignis esset & singularis Christus
 Dominus, nemo dubitet qui eum norit. Ipse e-
 nim est in quo sunt omnes thesauri sapientia &
 scientia absconditi. Ipse est qui de sinu Patris ad
 nos venit ut enarraret nobis & eruçaret abscon-
 dita à constitutione mundi: per quem gratia &
 veritas facta est, de cuius plenitudine nos omnes
 accepimus, qui denique ut paucis multa comple-
 ctar cum sancto Hieronymo, Respublica erat
 omnium gratiarum, & statua omnium virtu-
 tum. Enumera tibi si potes omnes artes, omnes
 scientias & facultates de quibus aliquando quid-
 quam audiveris, propone tibi Arithmeticam,
 Musicam, Geometriam, Astrologiam, Rhetor-
 icam, Philosophiam naturalem, moralem, &
 supernaturalem. Recense disputationes illas
 quas Salomon habuit super lignis à cæditi Liba-
 ni usque ad hyssopum: nec non disceptationes
 de jumentis, & volucris, & reptilibus, & pis-
 cibus. Nonne Christus hæc & plura cognovit?
 Nonne de his copiosius & certius quàm Rex il-
 le Judaicus dicere & disceptare poterat? Non-
 ne si quid tale evulgasset, omnium in se admira-
 tionem concitasset? Cur de his ergo ne verbum
 quidem protulit? Cur tam diu ticit qui tam
 præclare loqui poterat? Cur quando loqui vo-
 luit tam demissa & humilia locutus est, ut Ju-
 dæis post esset scandalum & stultitia Gentibus?
 Sic nimirum sic emenda erat margarita, sic dan-
 dum erat quidquid gloriosius eminebat, ut dum
 contemptibilia diceret, diceretur ipse contem-
 ptibilis & re ipsa contemneretur.

Quod spectat vero ad eius dignitatem seu
 quam vocant status qualitatem, triplex in eo e-
 rat quæ apud omnes maximam obtinet vene-
 rationem & culū, nempe regia dignitas, Prophe-
 talis & sacerdotalis. Hæc erat dignitas omnium
 summus apex, & sublimius honorū culmen quò
 qui promoti essent, sacro inungebantur oleo &
 Christi dicebatur, quos erat omnino vetitū tan-
 gere. Nolite tangere Christos meos, & in Prophetis
 meis

Agg. 2.
Prov. 8.

Apo. 19.

Luc. 2.
Matth. 8.

Pf. 44.

J. 50.

Ibid. 53.

Coloss. 2.

Ioan. 1.

3. Reg. 4.

Pf. 104.

meis nolite malignari, Cum itaque Christus Dominus hoc triplici dignitatis titulo supra omnes retrò ante Reges & Prophetas esset insignitus, cur non omnes Reges ad eum convolant, Regem suum agniti, & Prophetam illum magnum tot promissam oraculis audituri? Quia scilicet non ita vult eminere coram omnibus, non sic circūspici, non sic apparere. Prophetam certe est, sed hoc vel maxime nomine deridendus: *Propheta nobis* Christus qui est qui se percussit. Rex omnino est, sed in arundine scepro & corona spinica proclamandus: *Ecce Rex vester*. Sacerdos denique est & summus Pontifex: *Sed non semetipsum laurificavit ut Pontifex fieret*, inquit Apostolus. Hic est ille Sacerdos magnus Zacharia: pridem ostentus qui non aliis quam *fordidū vestibus indutus erat*. Hic est ille Sacerdos qui in Sacramento altaris seipsum consecrat sub specie tam humiliter & abijctā ut multi ex his etiam, qui non erubescunt cum crucifixum, erubescant & negent consecratum. Ipse autem sic se quotidie immolandum simul & contemnendum reliquit, ut licet ad solum sui contemptum immoletur non recuset, & tam facile patiatur se à sacrilegis, à magis & à dæmonibus profanari & illud, quàm ab Angelis adorari. O verè absconditam in conchylii margaritam! Porretone fundus maris esse profundior, ubi margarita delitescit, quàm Christus Sacerdos sic demissus & abijctus sub illis modicis speciebus ubi non modo nihili sit à non credentibus, sed à credentibus sit execrandum sacrilegium!

SUPEREST Vita quæ tertium conficit & supremum bonorum genus quam qui tradiderit pro evangelica margarita, profectò sua omnia tradidisse dicendus est. Erat autem in Christo Domino vita triplex, nempe naturalis, supernaturalis, & divina, neque ulli earum pepercit unquam nihil ut sibi penitus reservaret quin totum effunderet in illius margaritæ pretium. Primum quidem dedit naturalem vitam in quo est mortuus modo, qui totus fuit ad ferendum opprobrium: *Nam in humilitate iudicium ejus sublatum est*. Id est, tam humilis & contemptus in vita fuit ut ad eum morte tollendum nullā iudicij forma & ratio fuerit habita. Vel sic aptius: quando est morte condemnatus tam turpi morte damnatus fuit, ut quis qualisve esset, iudicari non posset. Supernaturalem autem vitam non ita potuit deponere sicut naturalem, quia cum illa consisteret in divina gratia, in sanctitate, cæterisque donis cœlestibus, non poterat Christus se his exuere, non

poterat non esse sanctus, non poterat non esse Deo gratus & unitus. Quod ergo restabat ut faceret fecit, & quo poterat mori modo secundum illam vitam supernaturalem mortuus est ut sic contemni posset; nempe in existimatione hominum non modo non ut sanctus est habitus, sed ut maleficus, ut seductor, ut latro, *Et cum iniquis deputatus est*. Sic divinam dedit vitam, ut crucifigeretur & illuderetur, permittit non modo se non agnosci Deum: *Si enim cognovissent, nunquam Domini gloria crucifixissent*, sed tanquam blasphemum, affectatè Divinitatis eum, probris & sanis onerari; *Si filius Dei es, descende de cruce, dixit enim quia filius Dei sum*. Atque adeo ipsum in cruce pendentem se à Deo derelictum clamare non puduit, *Deus meus Deus meus in quid dereliquisti me*; Quam Judæi audientes vocem & in pravum detorquentes sententiam, novam tubannandi Crucifixo rapuerunt anam, & in ipsum Deum suas evomuerunt blasphemias, unde in Psalmis Christus: *Quonia propter te sustinui opprobrium, operuit confusio faciem meam*. Et opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me.

Hæc est itaque pretiosa margarita, contemptus mundi, contemptus tuus: & hæc est peritus pretiosusque Negotiator Christus Dominus, qui omnia sua dedit ut illam sibi emeret, ut contemptum mundi simul ac sui compararet. Tu verò in eadem negotiatione ubi agitur de contemptu tuo, quàm te opposito geras modo, agnosce. En ille omnia sua tradit ut honorem fugiat & contemptum accipiat: tu è contrà, nonne quidquid habes tradis ut contemptum fugias & honorem accipias? Nonne statim atque injuriam accipis, aut vel animo fingis te contemptum ab aliquo, nonne statim commoveris? Nonne tum totus animus in id unum intendit ut injuriam propulset, contemptum abigat, & honorem læsum restituet? Nonne totum penes tempus in eo unoponitur, totum studium, tota devotio, tota pax, tota virtus, & tota vitæ jucunditas? Nonne hic humilitas, si quæ sit, exhauritur? Nonne mansuetudo absimitur, charitas, fervor, zelus, & si quod aliud cœlestis donum est, totum evanescit & effunditur ad probrum illud effugiendum? Nonne hoc est igitur omnia tua dare propterea? Et nonne hoc est, opposito te planè modo gerere quam se Christus gessit, qui omnia sua dedit ut probrum illud susciperet quod tu fugis! O verè derelictum à Domino: *Quis non est mecum, contra me est*.

III. PUN.

Matth. 26.

Ioan. 19.

Hebr. 5.

Zach. 3.

Act. 8.

1f. 53.

Luc. 27.

1. Cor. 2.

Matth. 27.

1f. 68.

Rom. 15.

Luc. 11.

III. PUNCTUM.

QUANTVM ergo peritus & prudens est evangelica margarita negotiator, tu tantum imperitus es & imprudens, nisi diligenter prospicias. Hoc est, nisi te totum convertas ab eo qui soles esse, in simili negotiatione, qua cum illo versaris. Cum enim hic te opposito proisus geras modo ac ille, cum ille det omnia sua ut contemptum sui patiatur, tu verotua omnia largiaris ne illum teras, profecto quantum ille perit & prudenter facit, tu tantum imperite & imprudenter. Nam oppositorum antecedentium necesse plane est ut sint opposita consequentia: *Contra malum, bonum est, & contra mortem vita. Duo & duo, & unum contrarium,* inquit Sapiens. Quasi dice et, sicut malum ita bono opponitur, ut quod de malo tanquam malo dicitur, non possit dici de bono, imo contrarium sit dicendum; ita plane de reliquis quae sunt inter se oppositae, si de oppositorum uno, bonum dicas, malum oportet dicere de alio. Vel nega Christum esse prudentem in emenda illa margarita & in ferendo sui contemptu; vel te facere in hoc ipso tam

imprudenter qui contemni nolis, quam ille est prudens. Et tamen in hac praecipue parte ponunt homines suam prudentiam ut avertant a se quidquid probrosum est! O quam verè talis prudentia, non nisi stultitia est, quandoquidem sic divinae opponitur prudentiae, quantum unum contrarium suo potest opponi contrario. *Prudentiam prudentium reprobo.*

1. Cor. 1.

O quanta humilitatis aestimatio inde ducenda est, quod pro illa Christus non insipiens certe Negotiator sua dedit omnia! Tantum videlicet pro illa virtute dedit, quantum universum pro salute hominum! Quid enim amplius pro illorum salute potuit, quam sua dare omnia? Ex quo intelliges tam tibi caram hanc debere esse virtutem, quam ipsam salutem animae, quae sic ab illa virtute penderet, ut si quod sit salutis periculum, hinc maxime mendum sit, quod vel honorem nimis ames, aut nimis probrum timeas. *Quantum sudoribus hereditas cassa, aut quid simile vanum expetitur! minore labore Margaritum Christi empererat.* Sic apud sanctus Hieronymus. Vide plura passim Verbo, *Humilitas, Mundi contemptus.*

DOMINICA NONA.

DE LACHRYMIS A CHRISTO DOMINO FUSIS SUPER JERUSALEM.

Vt appropinquavit videns Civitatem, flevit super illam, dicens, quia si cognovisses & tu. Luc. 19.

VERITAS PRACTICA.

I. PUNCTUM.

Eccl. 3. Nisi cor tuum moveatur ad Christi verba lachrymantis, cor illud est de quo Sapiens: *cor durum habebit male in novissimo.*

RATIO EST, Quia cor illud est durum quod nec timore frangitur, nec amore mollietur.

Sed nisi cor tuum moveatur ad Christi verba lachrymantis, nec timore frangitur, nec amore mollietur.

Ergo illud est cor durum de quo Sapiens tremendum illud affirmat futurum, ut male habeat in novissimo die.

EVANGELII hodierni praecipuum argumentum est ingressus Christi Domini in Civitatem Jerusalem: de quo quidem ingressu plura in secunda parte, Dominica Palmarum die: & in quarta parte per integram Hebdomadam. Nunc verò tantum de eius verbis & lachrymis simul junctis, ad cordis nostri duritiam vel movendam vel cognoscendam quam sit periculosam & pertinax.

Lege textum, intueri Christi vultum, vide suffatos moerore oculos, admirare profundas lachrymas, audi verba terrore simul & suavitate plenissima: *Quia si cognovisses & tu, & quidem in hac die tua, qua ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient*

B b 3.

Ans